Муҳаммад ЮСУФ

Бевафо кўп экан...

БЕВАФО КЎП ЭКАН...

ТОШКЕНТ
«O‘ZBEKISTON»
2016

УЎК: 821.572.133-1
КБК 84(5Ў)6
Ю 91

Нашрга тайёрловчи

Назира САЛОМОВА

Юсуф, Муҳаммад.

Ю 91 Бевафо кўп экан... / Муҳаммад Юсуф; Нашрга тайёрловчи Н. Саломова. Тошкент.: «O'zbekiston» НМИУ, 2016. 136 бет.

Элимизнинг ардоқли ва суюкли шоири Муҳаммад Юсуфнинг ушбу тўпламидаги шеърлар ўзининг халқона руҳи, содда ва самимийлиги, оҳангларининг қуйма ҳамда равонлиги билан ўқувчини ўзига ром қилади, тафаккур ва тасаввур, хаёл ва ҳайрат оламига етаклайди.

Гарчи тўпламга жамланган шеърларда бу оламдаги азалий ҳамда абадий мавзулар – ишқ-муҳаббат, севги-садоқат, она юрт ва миллий ғурур каби юксак инсоний туйғулар қаламга олинса-да, уларнинг талқинидаги дилга эгизак сўзлар жозибаси ҳар бир китобхоннинг кўнгил торларини чертиб юборишга қодир.

Шу сабабли ушбу китобни сиз азиз китобхонга ҳам илиндик.

Ушбу китобни нашрга тайёрлашда берган беғараз ёрдамлари учун Турсунқул Бултаков ва Сарвиноз Бултаковаларга миннатдорчилик билдирамиз.

УЎК: 821.572.133-1
КБК 84(5Ў)6

ISBN 978-9943-28-631-3

© «O'ZBEKISTON» НМИУ, 2016

Муҳаммад Юсуфни мен таниқли ёзувчи Назир Сафаров орқали таниган эдим. Муҳаммаджон Назир ака хонадонида турар, ёшгина ўсмир йигитчанинг пойтахтдаги илк қадамлари мана шу остонадан бошланган, бу уйдаги адабий муҳит бўлажак шоирга катта мактаб бўлган эди.

Бу озғингина, истараси иссиқ, қорачагина йигитча бир кўришдаёқ мени ўзига тортган эди. Шу ўринда бир нарсани таъкидламоқчиманки, инсон умрининг охиригача илм ўрганади, ҳаёт дарсини ўрганади. Аммо шеър ёзиш илми шундай илмки, уни ўрганиб бўлмайди. У туғма бўлиши керак. Муҳаммаджон туғма истеъдод соҳиби эди. У бу истеъдодни ривожлантирди, ўзига талабчан бўлди.

У пайтларда унинг шеъриятдаги тахаллуси йўқ, Муҳамаджон Юсупов номи билан ижод қиларди. Мен «Ёшлик» журналининг Бош муҳаррири эдим. У вақтлар ёш шоирларнинг битта, таниқли шоирларнинг уч-тўрт шеърига жой ажратардик. Муҳаммаджоннинг шеърлари бу қобиқни ёриб чиққан, унга бир саҳифа жой ажратгандик.

14 6/11 3/35

У жуда тез оғизга тушди. «Тошкент оқшоми», «Ўзбекистон овози» газеталаридаги фаолияти эса уни яна бошқа оламга олиб кирди. Унинг танқидий йўналишдаги «лукма»лари, кичик-кичик қатралари, бир қатор мақолалари Махсад Яхшиев номи билан газеталар саҳифаларида тез-тез кўзга ташланадиган бўлди. Сал кейинроқ, у Муҳаммад Юсуф номи билан элга танилди.

Муҳаммад Юсуф омадли йигит эди. Ғайбуллоҳ ас-Саломдай забардаст олим, улуғ бир инсон хонадонига куёв бўлишида мен катта бир хислат кўраман. Улар руҳан бир-бирларига жуда яқин инсонлар эди. Парвона нурга интилади. Муҳаммаджон Ғайбулла акага куёв эмас, ўғил бўлди. Улар бир-бирларининг камини тўлдириб, бир-бирларидан куч олиб яшадилар.

Муҳаммаджон бугун орамизда йўқ. Аммо устозлари, яқинлари, фарзандлари хотирасида яхши ишлари, хокисорлиги, меҳрлилиги билан муҳрланиб қолган бўлса, шахсан таниган-танимаган мухлислари тасаввурида йиғлатадиган, ўйлатадиган, эзгуликка етаклайдиган шеъру қўшиқлари билан яшаб қолади.

ЭРКИН ВОҲИДОВ,
Ўзбекистон Қаҳрамони, Халқ шоири

БАҒИШЛОВ

Бу шундай бевафо дунё, бу ҳаёт,
Тунда туғишганинг — тонгда етти ёт.
Балки, тақдир шудир, балки шу қисмат,
Биздан рози бўлинг, руҳи нотинч зот.

Борингизда бизга бўлдингиз Ота,
Йўғингизда йўқдан қидирдик хато.
Беайб парвардигор дейдилар, ҳатто,
Биздан рози бўлинг, руҳи нотинч зот.

Ҳали тупроғингиз совимай туриб,
Руҳингиз йиғлатдик қабрингиз суриб,
Чиғатой томонга кетдингиз юриб,
Биздан рози бўлинг, руҳи нотинч зот.

Қабр учун дилдан жой топганлар бошқа,
Қул бўлиб шоҳ қўлин ўпганлар бошқа,
Ўлганнинг устидан тепганлар бошқа,
Биздан рози бўлинг, руҳи нотинч зот.

Сизни алқаганлар бир халқ, бир денгиз,
Сизни қарғаганлар жўраларингиз,
Сизни адо қилди тўраларингиз,
Биздан рози бўлинг, руҳи нотинч зот.

Сизни золим десак, ранжир адолат,
Фаришта десак ҳам, кўнгил хижолат,

Инсонсиз   омадли, гоҳи беомад,
Биздан рози бўлинг, руҳи нотинч зот.

Ким бўлманг, Сиздан шу юрт бизга мерос,
Йўқчилик, тўқчилик, не бўлса рўй-рост,
Энди тупрок Сизни айласин эъзоз,
Биздан рози бўлинг, руҳи нотинч зот...

Шоҳларга ҳамиша хушомад зомин,
Кўзин ёғин ялаб, сотарлар номин.
Шеърим хам тугади, ўзбекча омин —
Биздан рози бўлинг, руҳи нотинч зот!

ХУРСАНОЙ ОПА

Катта даргоҳларнинг дарди ҳам катта,
Буни англаганлар англар, албатта.
Шоҳга суюмли ёр бўлиб ҳам, ҳатто
Хурсанд яшаш қийин, Хурсаной опа!..

Малика қанчалар қайрилмақошдир,
Унга шунча куйган қўйинда тошдир,
Шоҳга хушомадгўй унга қундошдир,
Хурсанд яшаш қийин, Хурсаной опа.

Бормаса юрт қутар, қандай кўз юмур,
Келмаса кўнгил ғаш, эт жимир-жимир,
Муҳтожлик кўрмай ҳам яшаб бир умр,
Хурсанд яшаш қийин, Хурсаной опа.

Подшонинг кўксида экан бошингиз,
Сизнинг кимингиз кўп қариндошингиз,
Ким келди оққанда кўздан ёшингиз?..
Хурсанд яшаш қийин, Хурсаной опа.

Кундуз кечган дўстни кўриб тутоқиб,
Кечалар эгасиз эҳромга боқиб,
Сочлари оқарган Илҳомга боқиб,
Хурсанд яшаш қийин, Хурсаной опа.

Кеча нодончалар қилишиб ҳузур,
Ҳайкалин тиклашиб, ҳайкалин бузиб,

Бугун бари келса, сўрашиб узр,
Хурсанд яшаш қийин, Хурсаной она.

Ана, фариштангиз турди ҳам гўрдан,
Жойи тўрда эди – беришди тўрдан,
Сизда ҳам бор экан манглайда шўрдан,
Хурсанд яшаш қийин, Хурсаной она.

У кун қабристонга бордим. Турдим тек,
Шоҳ ётар, ёнида набира ҳам лек –
Худди Амир Темур билан Улуғбек...
Хурсанд яшаш қийин, Хурсаной она.

Бу дард етар Сизга ўла-ўлгунча,
Бардошингиз тоғдек бўлмаса бунча?
Нолангиз ҳаққа етиб қайтиб келгунча,
Хурсанд яшаш қийин, Хурсаной она.

Шеърим ўқиб, дерсиз, сенга нима ғам?
Умримда бир сизни кўрмаганман ҳам.
Кимда ғам кўп бўлса – у менинг онам!..
Хурсанд яшаш қийин, Хурсаной она.

КЎНГЛИМДАГИ ЁР

Муҳаббат боғига кирмадим бир бор,
Суйиб бир гулга қўл урмадим бир бор.
Энди туннлар йиғлар менга кўнгилиб,
Кўнглимда бир ёру, қўйнимда бир ёр.

Бири бирисига ўхшамас, ё раб,
Кўзимнинг ёшлари тўхтамас, ё раб.
Куярман бир унга, бир бунга қараб...
Кўнглимда бир ёру, қўйнимда бир ёр.

Бирин эркалайман дудоғим билан,
Бирисин эркалаб нигоҳим билан,
Яшарман савобу гуноҳим билан,
Кўнглимда бир ёру, қўйнимда бир ёр.

Бирин хур дейинми, бирин гулойим,
Суймаганим суйганимдан мулойим.
Бу қандай кўргилик экан, Худойим,
Кўнглимда бир ёру, қўйнимда бир ёр.

Дарёман, иккита қирғоқда кўзим,
Товонимда бўзим, томоқда бўзим,
Икки ўт ичида қийноқда ўзим,
Кўнглимда бир ёру, қўйнимда бир ёр!

ДЎППИ

Дўппи киймай қўйди одамлар,
Бир шоир, бир носирдан бошқа.
Сочлар силлиқ,
Силлиқ қадамлар,
У оғирлик қилянти бошга...

Рост дўппилар,
Ёлғон дўппилар,
Киноларда қолғон дўппилар.
Чуст дўппилар,
Анжон дўппилар,
Мунчоқдек Марғилон дўппилар...

Дўппи киймай қўйди одамлар,
Бир шоир, бир носирдан ўзга.
Мен ҳам сизга бердим саволлар,
Шляпамни бостириб кўзга.

Дўппи киймай қўйди одамлар,
Кўнгил эса кўрмоқ тусайди.
Маданият гуллаган дамлар,
Каллага эътибор сусайди.

Дўппи киймай қўйди одамлар,
На уйда ва на кўчада.
Миртемирлар, Ғафур Ғуломлар
Ечган дўппи қолди токчада...

Бу қандайин кўргулик, савдо,
Дўппи киймай қўйди халойик.
Бошга лойиқ дўппи йўқдир, ё
Бош қолмади дўппига лойиқ!

* * *

Меҳрим қаттиқ бўлди,
Қаҳрим қаттиқ бўлди,
Насиҳатни эса олмадим.
Ҳарифим суюнди, дўстим куюнди,
Мен ўз билганимдан қолмадим.

Осойиш ўтмади бирор-бир куним,
Талашиб-тортишиб толмадим.
«Оғирроқ бўл, иним, сипороқ бўл, иним...»
Мен ўз билганимдан қолмадим.

Тенгимни билмасдан бир қизни суйдим,
Суйдим сира кулмай омадим.
«Шоҳона яшардик сўзимга кирса...»
Мен ўз билганимдан қолмадим.

Қувроқ бўл дейишди, ёлғон ҳам керак,
Жиндек хушомад ҳам...
қулоқ солмадим.
Оқни оппоқ кўрдим, қорани қора,
Мен ўз билганимдан қолмадим.

Кўнглим сезар, энди бу ёғи аён,
Дўстларим... дўстларим, бахтли боламан:
Ё Тошкентда энг зўр шоир бўламан,
Ё уйимга кетиб, ариқ бўйида
Ялпизга суяниб ўлиб қоламан!

ЗЕБИЖОН

Ялангоёқ ёшлигимни эсласам жим,
Кўзларимга сургим келар бурда нонни.
Қорним нонга тўймаса ҳам, ношно кўнглим,
Зебижонни суяр эдим, Зебижонни...

Капалак ҳам сийлар гулнинг суйганини,
Шабнамларнинг кўрдим тонгга ийганини,
Ким биларди камбағалнинг куйганини,
Зебижонни суяр эдим, Зебижонни...

Суйганимни бир бойвачча тортиб олди,
Тилло берди, тиллога от сотиб олдим,
Тулпоримнинг туёғига ётиб олдим,
Зебижонни суяр эдим, Зебижонни...

Отим билан гаплашардим одамдайин,
Мен бир қашшоқ ўғилман, у отамдайин,
Йиғлар эдим ёлларини силаб майин,
Зебижонни суяр эдим, Зебижонни...

Кимга айтиб яна кимга йиғлай бориб,
Умрим ўтди ёлғиз унга кўнглим ёриб,
Отим мендан ғарибу — мен ундан ғариб,
Зебижонни суяр эдим, Зебижонни...

Ой юзли ёр ойдек ўғил туққан оқшом,
Маламинбек тортиб олди отимни ҳам,

Дардимга дард қўшилди, вох, ғамимга ғам
Зебижонни суяр эдим, Зебижонни...

Камбағалнинг куни қурсин экан, кўрдик,
Мискин эдик, яна икков мискин бўлдик,
Отим бекка, ўзим эркка тутқун бўлдик,
Зебижонни суяр эдим, Зебижонни...

Тунда бориб олиб қочдим, келиб орим,
Елдек учиб кетаверди жониворим.
Мадаминбек бия минсин, чу тулпорим,
Зебижонни суяр эдим, Зебижонни!..

РУҲ ТЎТИСИ

Бош бир кун тош ёстиққа етар,
Руҳ тўтиси ташни тарк этар.
Дейдилар, ёш танламас ажал,
Худо билар, ким олдин кетар...

Офтоб елиб толса кўк узра,
Унга осмон сандиғи ҳужра.
Ҳақдан ҳукм, бандадан ижро,
Худо билар, ким олдин кетар?!

Пок дилингни кемирди хасад,
Қадамингда тондинг азият.
Дўстим, менга қилма васият,
Худо билар, ким олдин кетар.

Асо тутмиш қанча қадди дол,
Мен бир кучга тўлган навниҳол.
Отам мени кўмар, эҳтимол...
Худо билар, ким олдин кетар.

Кўзим кўкда, сизда хаёлим,
Жужуқларим — менинг камолим!..
Ғаниматмиз, жуфти ҳалолим,
Худо билар, ким олдин кетар...

* * *

Байрамдир ҳар кунинг, нобакор,
Давлатинг бор – сенга зулм йўқ.
Бу дунёда сендай бахтиёр,
Ва мендайин бағри тилим йўқ!

Менга азиз жаннатлардан ҳам,
Киндик қоним тўкилган далам,
Лойсувоқ том ва қари онам...
Бўлак борар бир манзилим йўқ...

Ер сеники, сеники само,
Сенинг учун йўқ ҳеч муаммо.
Нима қилсанг қиларсан, аммо
Сенга жазо – сенга ўлим йўқ!

Фариштамас ўзим ҳам, албат,
Мен ҳам бир бандаи Муҳаммад,
Гуноҳим кўп, биларман, фақат
Ҳажга борай десам – пулим йўқ!..

КОКИЛИНГ

Момом ўриб ўтган соч,
Ўсиб товон ўпган соч.
Ўсиб товон ўпганда,
Йиғлаб йиғлаб кетган соч...
Кокилинг ким кесди, ёр?

Она, урфдан ким тонар,
Бағри дилим ўртанар.
Тонгга айтсам, тўлғонар,
Сувга айтсам, сув ёнар,
Кокилинг ким кесди, ёр?

Турмасмиди солланиб,
Елкангда турнақатор.
Кокилингни кесган ул
Қўлларингда қасдим бор,
Кокилинг ким кесди, ёр?..

Кокилинг ким кесди, ёр,
Севгим йўлин тўсди, ёр.
Менинг кўнглим чўктириб,
Кимнинг кўнгли ўсди, ёр?!
Кокилинг ким кесди, ёр!

57359

ЖАЙРОН

Қон йиғлатди қайси бағритош,
Жайрон, нега кўзинг тўла ёш?
Оёғингга қўйиб ётай бош,
Жайрон, нега кўзинг тўла ёш?..

Юрак қонинг тўкилган сўқмоқ,
Бағри алвон лолақизғалдоқ,
Сенга тошлар отди қай гумроҳ,
Жайрон, нега кўзинг тўла ёш?..

Зор йиғладинг бунча ҳам, ҳайҳот,
Менда ҳам бор сендаги сайёд...
Эй беозор, эй мўмин жонзот,
Жайрон, нега кўзинг тўла ёш?..

Бу дунёнинг нокаслари бор,
Эзгуликни кўролмайдилар.
Мени ҳам қон қилдилар улар,
Жайрон, нега кўзинг тўла ёш?..

Лабим билан яранг силайман,
Сенга дарди шифо тилайман,
Кел, туғишган оғанг бўлай ман,
Жайрон, нега кўзинг тўла ёш?..

ТУРКМАН ҚИЗ

Айланаман, Шаркни кезиб айланаман,
Иболи бир ёр тополмай ўйланаман.
Ўз юртимнинг сулувлари тил укмаса,
Узун кўйлак туркман кизга уйланаман...

Кўзим тушса, юзлари лов-лов ёнади,
Елкасида киркта чаман товланади,
Кесилмаган кокиллари тўлкинади,
Узун кўйлак туркман кизга уйланаман.

У элнинг урфларини килмайди хор,
Бешиги хеч алласига бўлмайди зор,
Кошида момоси кўйган ўсмаси бор,
Узун кўйлак туркман кизга уйланаман.

У ажралиб турар турфа гул ичида,
Офтоб чикиб, офтоб ботар кулгичида,
Ўз тилида гапирмайди тил учида,
Узун кўйлак туркман кизга уйланаман...

Бир хил либос киймиш, кўрдим, печалари,
Ойбалдоғи ёниб турар кечалари,
Яшнаб кетар юрса, Тошкент кўчалари,
Узун кўйлак туркман кизга уйланаман.

Гўшангага кирганимда ёрга етиб,
Менга ўлан сўйлаб берар ёдлар этиб,
Боболарим рухларини шодлар этиб,
Узун кўйлак туркман кизга уйланаман.

ЎЗБЕК

Сен пахта терардинг етти букилиб,
Пайкалингда эдинг, эй онажоним.
Ўзбекмисиз, дея ғалати кулиб,
Мендан сўраб қолди бир танноз хоним.

Таннозлар билан не ишим бор.
Ё раб,
Аммо тушундим бу ишорасига.
Қаршимда турарди у эрмакталаб,
Малика боққандек фуқаросига...

Мана, газеталар чиқди қўйнидан,
Ҳаммаси ўзича қилади талқин.
Тиллолар топилган эмиш уйингдан,
Олтинга кўмилиб қолибсан, халқим!

Сен нега Қримга бормайсан ёзда,
Ёки сен отангнинг ўгай ўғлисан?!
Сўкса индамайсан, қўйми-тўқлисан,
Урса йиғламайсан, демак ўғрисан!

Саҳардан шомгача мўлтираб, кўзинг
Кўрмай қолгунича чопдинг далангни.
Ўғирлик қилмасанг, айт, ахир ўзинг,
Қандай боқаяпсан шунча болангни?..

Хоним нигоҳидан уққанларим бу,
Кўнглимдан кечганин билиб турарди.
Ясама юзида ясама қайғу,
Ўзбекмисиз, дея кулиб турарди...

Бир бошлай дедим-у, тилимни тийдим,
Майли, одам қуриб шунга сўз дейму,
Ўзбекни ер танир,
Осмон танийди.
Таннозлар қаёқдан билсин ўзбекни!

ЯЛПИЗ

Ўзим жаннатда-ю, дўзахда кўнглим,
Ялпизжон, сен ўсган ўтлоқда кўнглим.
Сен жилға бўйида сарғайган синглим,
Мен уммонда сенга муштоқ оғангман.

Кўзимдан ёш оқар юзингдан ўпсам,
Қанийди бир умр пойингда чўксам.
Дилингга дилимни дардини тўксам –
Водийсидан ажраб қолган воҳангман.

Мен шоир эмас, мен назмбоз косиб,
Шеърим шуҳратимга эмас муносиб.
Бир лутф туфайли минг ғафлат босиб,
Ариғига сиғмай қолган наҳангман.

Осмонни туси йўқ бу тахтни нетгум,
Райҳоннинг иси йўқ бу бахтни нетгум,
Бош олиб ёнингга келади кетгум,
Далангдан оламга бир садақангман!..

Эй оқ кўнглим менинг, эй кўк кўйлагим,
Бўйингга бўйимни келар тенглагим.
Куйласам фақат сен сабаб куйладим,
Япроғингдан ерга томган оҳангман.

* * *

Сенда тил йўқ,
Сенда нигоҳ бор, холос.
Сенда дил йўқ,
Сенда гуноҳ бор, холос.

Барча гуноҳингдан
Кечардим, аммо
Барин кўриб турган
Оллоҳ бор, холос...

* * *

Кечагина қишлоқдаги қизлар бари
Менга сирли қошлар қоқиб қарашарди.
Қарашмаса, уйларига тунда келиб,
Тошлар отиб қочар эдим — ярашарди.

Саҳаргача атрофида айланишиб,
Дилхун уйга қайтар эдим, билишарди.
«Кимни кутиб турибди бу йигитча», — деб
Девор оша мўралашиб кулишарди.

Бугун эса бўз йигитман, бўзлаганим
Болалигим олисларда қолиб кетди.
Бир қишлоқ қиз орасидан танлаганим,
Бармоғига тилла узук солиб кетди...

Қизлар энди девор оша мўралашиб,
«Кимни кутиб турибсан», деб сўрашмайди,
Кетолмайман бир ҳовлига ўралашиб
Тошлар отиб қочай десам, ярашмайди...

* * *

Хўрсинасан билдирмай,
Ўкинасан, йиғлайсан.
Юлдуз тўла бу оқшом,
Сен сўрида ухлайсан.

Юлдуз тўла бу оқшом,
Онанг хурсанд ўйлайди:
Қайсар кизим, энди чин
Кўникканга ўхшайди...

Шовулламанг, боғлар, ҳей,
Бунда бир қиз ухлайди,
Ухлайди-ю ўзи жим,
Кўнглига кил сиғмайди.

Шох силкинар, кўксига
Япрок тўкар, билмайди.
Бир ғам ўртар бағрини,
Йиғламайди, кулмайди.

Бу оғрик на дўстлик, на
Муҳаббатга ўхшайди,
Қиз қўйнида бир сурат
Муҳаммадга ўхшайди...

* * *

Ой юзидан нур ёғди сим-сим,
Юр, муҳаббат, кетдик бу ердан,
Ширин тушлар кўрсин севгилим,
Юр, муҳаббат, кетдик бу ердан...

Биз кетсак, Ер кенгайиб қолар,
Осмон ҳам сал энкайиб қолар,
Бир қоракўз жилмайиб қолар,
Юр, муҳаббат, кетдик бу ердан...

На қилдим, эй юзлари зебо,
Айбим не деб сўрама асло,
Бу дунё шундайин бевафо,
Юр, муҳаббат, кетдик бу ердан...

Сен дилимда яшнаган чечак,
Биз биргамиз қайда яшасак.
Не қипти бир қизга ёқмасак?..
Юр, Муҳаммад, кетдик бу ердан!

* * *

Кадим Ўзбекмомо куйи ёдимда,
Ёдимда чечаклар кулган чамбили.
Ҳар гал концертига кирган чоғимда
Ялтироқ чопонли «Ялла» ансамблин,
Ботир Зокировни ўйлайвераман.

Қизлар қарсак чалар – таъсир шунақа,
Қизлар ҳуштак чалар – аср шунақа.
«Ялла» залга сочиб сумалак исини,
Куйлар «бойчечагим бойланди»сини,
Ботир Зокировни ўйлайвераман.

Гоҳ чиқиб кетаман, сезмайди биров,
Бу жойларда мени ким ҳам танийди.
Оғайнилар, мен ҳам дунёда бир кун
Битта қўшиқ айтиб ўлсам майлийди...
Ботир Зокировни ўйлайвераман.

Зийрак қоровул чол тўсар йўлимни,
Хўрсинар. Жим сиқиб қўяр қўлимни
Ҳеч қандай ансамбль овута олмас,
Бу кун райҳон ҳидли маъюс кўнглимни,
Ботир Зокировни ўйлайвераман...

Кетаман. Келаман уни сўроқлаб
Қўлимда деҳқон юртнинг жамбили.
У энди куйламас бағримни доғлаб,
Сен куйлайвер «Ялла» ансамбли, мен
Ботир Зокировни ўйлайвераман!

ОНАИЗОР

Кўнглим қолса булбулдан ҳам, гулдан ҳам,
Қолар бўлсам бир кун ахир тилдан ҳам,
Агар бир зот йиғласа чин дилдан ҳам,
Онам йиғлар, онам йиғлар, онам у...

Сиғмай қолсам шундай кенг бу жаҳона,
Осмонларга руҳим бўлса равона,
Жонсиз таним устида ҳам парвона,
Онам йиғлар, онам йиғлар, онам у...

Типар бўлса қўлимдаги тор, дунё,
Уч кун ўтмай унутгай дўст-ёр, дунё.
Еру кўкни титратиб зор-зор дунё,
Онам йиғлар, онам йиғлар, онам у...

Гулдай кулиб юрмасмиди ўғлим, деб,
Кўриб, кўнглим тўлмасмиди, ўғлим, деб,
Онанг ўлса бўлмасмиди, ўғлим, деб,
Онам йиғлар, онам йиғлар, онам у...

Кўнглим қолса булбулдан ҳам, гулдан ҳам,
Қолар бўлсам бир кун ахир тилдан ҳам,
Агар бир зот йиғласа чин дилдан ҳам
Онам йиғлар, онам йиғлар, онам у...

ИЛЁС

Илёс исмли икки яшар жияним
сариқ касал туфайли вафот этди.
Шифохонада керакли дори
керак пайтида топилмаган эмиш...

Малҳам кутиб менга жовдираб қолган
Илёс, кўзларингдан айланай сенинг.
Шифокор опанинг сўзлари ёлгон,
Илёс, кўзларингдан айланай сенинг!..

Улар ичинда ҳам бордир тулкилар,
Улар шамолни ҳам тутиб пул қилар,
Ҳатто, ўз боласин ўйламас улар,
Илёс, кўзларингдан айланай сенинг.

Устингдан оғулар сепишди қанча,
Мурғак юрагингга нишларин санча,
Эндигина тили чиққан одамча –
Илёс, кўзларингдан айланай сенинг.

Нажоткор эмишлар! Кўрдим барисин,
Имони йўқ булар ёшу қарисин.
Бошимгаураймн энди дорисин?..
Илёс, кўзларингдан айланай сенинг.

Сувларнинг юзида турмасдир хаслар,
Сени халок этди бир тўп нокаслар.
Тушимда қўлларинг бўйним пайпаслар,
Илёс, кўзларингдан айланай сенинг!

Яхшиям дунёда қуёш бор, гул бор,
Қайдадир мени ҳам тушунган дил бор,
Одамлар бор ҳали мўмин, беозор.
Илёс, кўзларингдан айланай сенинг!

Йиғлаб-йиғлаб юмилдими қароғинг,
Кафтимни куйдирар қолган мунчоғинг,
Кўксингда кетдими ёлғиз сўроғинг,
Илёс, кўзларингдан айланай сенинг!..

ТУРҒУНЛИК

Ҳатто кеч кузда ҳам тугади кўсак,
Серҳосил Ўзбекистон далалари.
Далага чиқишар кўтариб этак,
Биринчи синф болалари...

Зўр келса, гўдак ҳам бирлашур,
Катталар билан тенг беллашур,
Бўйи ғўзадан паст, чиллашир
Биринчи синф болалари.

Совуқ дейсизми?
Ҳа, қаҳратон!
Қўлчалар қўйинда қотган нон,
Аммо нима қилсин, пахта – нон,
Биринчи синф болалари.

Бари жимжималар – қоғозда,
«Зангори кема»лар – қоғозда,
Пахта теришади аёзда,
Биринчи синф болалари.

Пахта терар йиғлаб бахти кулганлар,
Омади кулганлар, аҳди кулганлар,
Подшо боболарин Қаҳрамон қилганлар –
Биринчи синф болалари...

Фақат бир илтимос, муаллимлари
Гоҳо бурнин артиб турса бўлгани.
Иштонин кўтариб қўйишса бас, шу –
Пахта планининг тўлгани!

ЛАГАНБАРДОРЛАР

Каззоб Сталиндан зорланманг ҳадеб,
У ҳам фарзандидир битта инсоннинг.
Билмоқчи бўлсангиз, қабри қайда деб,
Лаганбардорлардан сўранг Чўлпонни...

Отабек Кумушнин кўзларин ўйиб,
Ўзи ҳам ортидан қилгач сафарлар,
Қодирий бобонинг қўлларин ўйиб,
Чоҳга итарган ҳам – лаганбардорлар.

Улар иблис билан тили бир ўртоқ,
Улар Азроилга содиқ чопарлар.
Аввал Усмонларни сотиб, кейинроқ
Фарёд кўтарган ҳам – лаганбардорлар.

Ёв надир? Зўр келса ўлдиради ёв,
Булар қон сўргувчи искабтопарлар.
Қаҳҳорни қандкасал,
Ойбекни соқов
Қилиб қўйганлар ҳам – лаганбардорлар.

Улар устозига қулдайин кимса,
Меҳрибон ҳомийси шогирдларининг
Ўзи ўлдириб, сўнг мозоригача
Кўтариб боришар тобутларини...

Каззоб Сталиндан зорланманг ҳадеб,
У ҳам боласи-да битта инсоннинг.
Билмоқчи бўлсангиз, қабри қайда деб,
Лаганбардорлардан сўранг Чўлпонни!

* * *

Ғирот минган Гўрўғли
Бобом қани, айтинглар.
Қўнғиротлик Алпомиш
Оғам қани, айтинглар...

Тустовуқдай товланган
Олам қани, айтинглар.
Қўлда кийик овланган
Далам қани, айтинглар.

Кокиллари ер ўпган
Саман қани, айтинглар,
Куйиб кетган жонимга,
Малҳам қани, айтинглар.

Дардим айтсам тушунган
Одам қани, айтинглар...

Кўнглим гулдай эзилиб,
Кўзимга ёш тўляпти.
Эх, қуёшга қўшилиб,
Ботиб кетгим келяпти!

ЎЗГАНЛИК ЎЗБЕКЛАР НИДОСИ

Сендан бир қўнғироқ кифоя эди,
Шу хам биз учун бир химоя эди,
Кимсану матлабинг не ғоя эди?..
О, мансаб бандаси, мансаб бандаси.

Ўзбексану ўзинг ўзбекка ётсан,
Хонтахлитсан, аммо хонасаллотсан,
Ўстирган ўз элин қирган жаллодсан,
О, мансаб бандаси, мансаб бандаси.

Сенга сийлов керак, сенга унвон керак,
Сенга халқ керакмас – шухрат, шон керак,
Сенга иссиқ ўрин, иссиқ жон керак,
О, мансаб бандаси, мансаб бандаси.

Йиртиқ чопон элинг юрса дур териб,
Сен унинг топганин покасга бериб,
Ўлтиришингга бок қоматинг кериб!..
О, мансаб бандаси, мансаб бандаси.

Кун келар, тўкилар қайрилма қошинг,
Ерларга етгудай эгилар бошинг,
Аммо кимга керак сўнгги кўз ёшинг?..
О, мансаб бандаси, мансаб бандаси.

Бунча сипо савлат, бунча тош бағир,
Сени ҳам бир она туққан-ку, ахир.
Онангдан улуғми мансаб қурмагур?..
О, мансаб бандаси, мансаб бандаси.

Айбинг кечмас ул зот айтган аллалар,
Сенга бор неъматин тутган далалар,
Ўзганда сойларда оққан болалар!..
О, мансаб бандаси, мансаб бандаси.

Ахир, қийналар-ку бир кун виждонинг,
Элга аён бўлар нархи арзонинг,
Ўшанда қолгайму ному нишонинг?..
О, мансаб бандаси, мансаб бандаси?

ДАРЁ

Баҳодирга

Дарё қўйган эдим болам исмини,
У дарёга чўкиб кетди бир куни...
Аждар бўлиб сувлар ютди жисмини,
Энди менга ўғил бўлинг, балиқлар.

Билганимда қўймасдим ҳеч елкамдан,
Товончаси энди ерга текканда,
Сойнинг тоши болиш бўлди эркамга,
Энди менга ўғил бўлинг, балиқлар.

Қўлчаларин силкитиб у бемажол,
Йиғлаб-йиғлаб оқиб кетди, эҳтимол,
Қирғоққа зор боқиб кетди, эҳтимол,
Энди менга ўғил бўлинг, балиқлар.

Қонхўр дарё қаро қилди кундузим,
Кўзим нури ўша эди, ёлғизим,
Бу дунёда қолмади энди изим,
Энди менга ўғил бўлинг, балиқлар.

От қўйганда нечун кўнглим сезмади:
Исми билан экан инсон қисмати!..
Ўз болам-ку ўз бағримда ўсмади,
Энди менга ўғил бўлинг, балиқлар.

Ўклим, десам ўртанади вужудим,
Сувни кўрсам, сесканади вужудим!..
Қум остида қолди менинг умидим,
Энди менга ўғил бўлинг, балиқлар.

Дарё қўйган эдим болам исмини...

НАВОИЙ

Китобларга кўмилиб хотам,
Буюк шоир дейиш-ку осон.
Ҳеч кими йўқ Навоийнинг ҳам,
У ҳам мендек ғариб бир инсон...

Минорадек мармар ҳайкали
Кўринса ҳам ҳатто Ҳиротга,
Қавмин уйи турса чайқалиб,
Тўйи татирмикан у зотга?..

Кечиргайми ҳазрат ўз қавмин,
Бир-бирига бўлмаса инох...
Подшосининг билмаса қадрин,
Гадосини сийламаса гох?..

Юрагини чаққандек ари,
Пир енгидан кириб яширин,
Азобмасми, набиралари
Кўзин ўйиб юрса бир-бирин?..

Юм-юм йиғлаб ётмасми устоз,
Қабрида ҳам юрак-бағри қон.
Шоирлари сўйламаса рост,
Олимлари таланса унвон?..

Мангу назм гулшани сўнмас,
Навоий-ку яшар то абад.

Окибатсиз элда эрк бўлмас,
Мурувватсиз юртда саодат...

Буюк шоир дейиш-ку осон,
Хитобларга қўшилиб, лекин
Навоийнинг тўйи,
Биз қачон
Арвоҳини шод этолган кун!

ХАЛҚ БЎЛ, ЭЛИМ

Қадим юртга қайтсин қадим наволарим,
Қумлар босиб қуримасин дарёларим,
Алпомишга алла айтган момоларим
Руҳини шод этай десанг, халқ бўл, элим!

Кўз ёшларинг айланса ҳам денгизларга,
Қўрғонингни бермай десанг Чингизларга,
Улуғбек ном қўйиб кетган юлдузларга
Юзим босиб ўтай десанг, халқ бўл, элим!

Гўрўғлилар қонга ботса ғиротларда,
Кўр ўғиллар юртин сотса хилватларда,
Бобуринг бехабар ётса Ҳиротларда
Бориб мен уйғотай десанг, халқ бўл, элим!

Куйиб кетди китобларинг карвон-карвон,
Синоларинг малхамига муштоқ зорман,
Кўксингда ҳам беш асрлик куюк армон
Навоийга етай десанг, халқ бўл, элим.

Осмон дилинг орзулари турнақатор,
Ота мерос ернинг ўзи бир ифтихор.
Остонангдан офтоб чиқиб, офтоб ботар
Кунларингга қайтай десанг, халқ бўл, элим!

Қадим юртга қайтсин қадим наволарим,
Қумлар босиб қуримасин дарёларим,
Алпомишга алла айтган момоларим
Руҳини шод этай десанг, халқ бўл, элим!

САМАРҚАНД

Самарқандга борсам мен агар,
Улуғбекни кўриб қайтаман.
У қон йиғлаб турар ҳар сафар:
Мен дардимни кимга айтаман?..

Бағримда бўй етган бўз болам,
Мерган болам, лочинкўз болам,
Бўғзимга тиғ урган ўз болам...
Мен дардимни кимга айтаман?..

Сезмай қолдим. Ўшанда чоғим,
Юлдузларда экан нигоҳим.
Билмадим, не эди гуноҳим...
Мен дардимни кимга айтаман?..

Қанча ғамга ботмаган эдим,
Қанча оғу ютмаган эдим...
Ўз боламдан кутмаган эдим...
Мен дардимни кимга айтаман?..

Таним музлаб, гоҳ тони қотаман,
Мен шоҳ эмас, ахир, отаман.
Гўримда ҳам ўйлаб ётаман,
Мен дардимни кимга айтаман?..

Самарқандга борсам мен агар,
Улуғбекни кўрмай келмайман.
У менга қон йиғлар ҳар сафар,
Мен дардимни кимга айтаман?..

ҚИЁМАТ

Қиёматда қораяр қуёш,
Осмон қора дудга тўлади.
Мунофиқлар мушукдай ювош,
Фоҳишалар отин бўлади.

Қиёматда қурбақа булбул,
Қамишзорлар айланар тоққа.
Қўнғизчалар бўлади дулдул,
Ўғрилар қоровул чорбоққа...

Қиёматда қуллар қорни тўқ,
Хожалари бўлар нонга зор.
Шоир билан шоҳнинг иши йўқ,
Зиндонбонлар қўшиқлар ёзар!

Қиёматда бўлмайди ҳийла,
Ёмғир — шароб, газаги — илон.
Ҳеч ким қусмас дўстлари ила
Бир қадаҳ май ичиб, бир жом қон.

Тўрт фаслнинг бўлмайди қиши,
Қиёматда афсона бўлмас:
Юсуф инин қудуққа пишиб,
Акалари тортиб олади...

Қиёматда ҳамма чўк тушиб,
Муҳаммадни эслаб қолади!

ОҚИБАТ

Меҳр юракларда қотса ичикиб,
Оқибат ҳам бўлгай анқо уруғи.
Элнинг кичигини ғажир кичиги,
Улуғини эса улуғи...

Полвони полвонин чалмоққа махтал,
Дорбози дорбозин кўролмай яшар.
Ҳофизлари қўшиқ айтишдан аввал,
Бир-бирларин қарғаб овоз созлашар.

Зиёлиларига керакмас майдон,
Тинчитар бир-бирин сал ғойибона.
Олими олимин олимлик билан,
Шоири шоирин ҳам шоирона!..

Меҳр юракларда қотса ичикиб,
Оқибат ҳам бўлгай анқо уруғи.
Элнинг кичигини ғажир кичиги,
Улуғини эса чайнар улуғи.

Андиша деган бир боғ бўлар вайрон,
Гўё бу чамандан ялмоғиз ўтган.
Оналар қизларин танимай ҳайрон,
Қизлар оналарин исмин унутган.

Бир умр елкада кўтариб ўзи,
Ўзи боласининг раҳмига муштоқ.
Ўғиллар муштидан кўкариб юзи,
Оталар йиғлагай сочлари оппоқ...

Бўлди. Шеърим тамом. Ахир, сиз чидаб
Юрибсиз-ку, нима қилти мен юрсам.
Томоғимда жоним турибди йиғлаб,
Жондан айриламан энди гапирсам!

БИР ҚИЗ ЙИҒЛАР

Бир қиз йиғлар булоқ бошида,
Маъюс мажнунтоллар қошида,
Кўнгил оҳи кўзин ёшида:
Бевафо кўп экан дунёда...

Нигоҳида офтоблари бор,
Полишларин жавоблари бор,
Сўнган севги азоблари бор,
Бевафо кўп экан дунёда...

Товонига тушган кокиллар
Қизгинага қўшилиб йиғлар,
Бир сўз дилга санчади тиғлар
Бевафо кўп экан дунёда...

Дилдан кўчиб кетса хаёллар,
Ёмонга йўқ экан жазолар,
Ёлғон дунё экан дунёлар,
Бевафо кўп экан дунёда...

Эрмак экан энди Лайлолар,
Мажнун ғариб кезган саҳролар,
Эртак экан Тоҳир-Зуҳролар,
Бевафо кўп экан дунёда.

Бир қиз йиғлар булоқ бошида,
Маъюс мажнунтоллар қошида.

Кўнгил зори кўзин ёшида:
Бевафо кўп экан дунёда.

Қуй, йиғлама, менинг жон синглим,
Мен ҳам сендек бағри қон, синглим,
Менга ҳам йўқ меҳрибон, синглим,
Бевафо кўп экан дунёда,
Муҳаббат йўқ экан дунёда!

МЕНИНГ СЕВГИМ

Севгим менинг, мен билмадим, менинг севгим,
Кўзинг шаҳломиди сенинг, хумормиди,
Эртакдаги Лайли сендай дилдормиди,
Ай, юзингни бир кўрмадим, менинг севгим.

Гоҳ гул бўлиб яшнади дил, гоҳ сўлди дил,
Гох йиғлатиб, гохи ўзи қон бўлди дил,
Томоғимда чирқираган жон бўлди дил,
Ай, юзингни бир кўрмадим, менинг севгим.

Сени фақат олислардан аллададим,
Эркаласам – хаёлимда эркаладим,
Сочларингни тушларимда сийпаладим,
Ай, юзингни бир кўрмадим, менинг севгим.

Сен қуш бўлиб учдинг-кетдинг, тутолмадим,
Оҳу бўлиб қочдинг, қувиб етолмадим.
Бир бор кўриб, бир ширин сўз айтолмадим,
Ай, юзингни бир кўрмадим, менинг севгим.

Жаннат гулин лабларидан лаззат сўрдим,
Омад гулин юзларида чиммат кўрдим,
Шоир бўлдим, шоҳлардан кўп иззат кўрдим!..
Ай, юзингни бир кўрмадим, менинг севгим.

Соч оқарди юракдаги шу бир чўғ деб,
Армондаги, тилакдаги шу бир чўғ деб,
Йигит умрим зорланади севги йўқ деб,
Ай, юзингни бир кўрмадим, менинг севгим.

Ана, ажал остонамда турар бўйлаб,
Фаришталар чорлар мени ўлан сўйлаб,
Жаннатларда зерикарман сени ўйлаб,
Ай, юзингни бир кўрмадим, менинг севгим.

СОДДА МУҲАММАДМАН

Ўзбек қизларига

Содда Муҳаммадман,
Содда Муҳаммад,
Туркман қизни мақтаб, балога қолдим,
Қўйлагига ҳавас қилгандим фақат,
Тоабад туганмас ғавғога қолдим...

Ёруғ дунёда-ку бари қиз гўзал,
Миллат танламас-ку ҳусн дегани.
Нигоҳим Жайҳундан сакраб ўтса сал,
Қайдан билай сизга малол келганин.

Юртим сулувлари, сизга йўқ тараф,
Қошингизда ўсма юрса сирғалиб,
Узун сочингизни ўрсангиз тараб,
Боқса деган эдим ой ҳам суқланиб!

Асли туркман қиз бир баҳона, холос,
Излаганим эди сизлар кибилар.
Қўмсаганим — ҳаё, момоларга хос,
Соғинганим эди Кумушбибилар...

Ёнсам, ҳажрингизда менинг ёнишим,
Куйсам, сиз туфайли кўнглимдаги чўғ.
Туркман қизлардан йўқ менинг танишим,
Қалинга туям ҳам тушиб қолган йўқ!

ҚИЗҒАЛДОҚ

Қизғалдоғим, қирдан бўлак кошонанг йўқ,
Кокил ёйсанг, ердан бўлак тошойнанг йўқ,
Ўксиб-ўксиб турганингда, ўзим бориб,
Пешонангдан ўпай десам, пешонанг йўқ...

Солланасан келинчакдай бошинг эгиб,
Жайрон ўтган сўқмоқларга ёшинг тўкиб,
Қизил юзинг қон дилимга турар тегиб,
Менингдек сен ғарибнинг ҳам парвонанг йўқ...

Қадринг билган, дардинг билган, айт,
киминг бор?..
Келиб-кетар баҳор сенга бевафо ёр,
Гўзалсанки, сенга бари гуллар ағёр,
Оҳ урсанг, бир оҳинг тинглар остонанг йўқ...

Ёнингга мен боролмасам, ўт гуноҳим,
Бир йўқлаб қўй, мен дунёдан ўтган чоғим.
Қабрим узра ҳилпираб тур, қизғалдоғим,
Муҳаммаддан бўлак дўсти девонанг йўқ...

ВИДО

Етти осмон ёришмас сиз уйғонмайин,
Сизни кўрмай офтоб қандай чиқсин, онам.
Кўзимда ёш, тошлар нечун тўлғонмайин,
Сизсиз менга фазилатсиз, файзсиз олам.

Дилда титроқ, қўлда йиғлоқ созми энди?..

Ой мўралар оқ туйнукдан окшом пайти,
Толбешикни тебратиб сиз хорибгина,
Алла айтиб ўлтирмайсиз қарибгина,
Эркалигим сиғар кунлар келмас қайтиб.

Болангизнинг армонлари озми энди,
Бизни ташлаб кетганингиз ростми энди?..

Сиз бор тугал дунё менга ёқар эди,
Осмон тўла юлдуз кулиб боқар эди.
Сиз кирган уй яшнар эди нурга тўлиб,
Сиз юрган йўл чаман эди, баҳор эди.

Боғимизда ҳовжираган ёзми энди,
Бизни ташлаб кетганингиз ростми энди?..

Онажоним, качон етдим қадрингизга,
Тоғлар ҳам дош беролмагай сабрингизга.
Олисда ҳам юзим силаб юпатасиз,
Кўнглим чўкиб қачон келсам қабрингизга.

Ҳар сўзингиз хотира эъзозми энди,
Бизни ташлаб кетганингиз ростми энди?..

Етти осмон ёришмас сиз уйғонмайин,
Сизни кўрмай офтоб қандай чиқсин, онам.
Кўзимда ёш, тонглар нечун тўлғонмайин,
Сизсиз менга фазилатсиз, файзсиз олам.

Дилда титроқ, қўлда йиғлоқ созми энди,
Бизни ташлаб кетганингиз ростми энди?!

СОҚОВ

Соқовни қамашди,
Соқов душманни.
Сиёсий саводсиз,
Анқов душманни...

Қамашди бир кунда,
Пайсалга солмай.
Айби аниқ эди,
Айби маълум эди:

У доҳий отини
Тўғри айтолмай,
Ҳамманинг олдида
«Инталин» деди!..

Сокчига мўлтираб
Соқов қалтирар:
Ўлдиришар энди,
Уни ўлдирар!

Қолди уйи,
Қолди ғурбатхонаси,
Ғурбатхонасида
Қари онаси.

Яна бир зот кетди,
Шундайин қилиб —

Соқовнинг бошига
Етди ўз тили...

Ўрмонда отдилар,
Қор эди қалин.
Йиқилди хайқириб:
Яшашин Италия!

Соқовни отишди,
Анқовлиги учун,
Тўғрироғи –
Туғма соқовлиги учун.

Қирқ йил бўлди бунга,
Эллик йил бўлди-ёв.
Мана
Энди
Соқовнинг онаси
Ҳақиқий соқов...

Соқов дудуқ эди
Бундай олганда,
Тиллашса бўларди
Ўлмай қолганда.

АМИР ТЕМУР

Қирқ биринчи йил, саратоннинг ўн саккизида
Буюк Жаҳонгирни қабридан қўзғатишган.
Хўш, оқибати не бўлди...

Жаҳонгирнинг кабрин очган каззоблар,
Бири олим, яна бири арбоблар.
Хондек яшаб ўтдилару оламдан,
Амир Темур руҳи мени азоблар.

Ўшал кун сен кайда эдинг, болам, дер,
Қулоғингга етмадиму нолам, дер.
Мени кўзғаб нима топди олам, дер?
Амир Темур руҳи мени азоблар.

Тирик эрсам, тинмасди-ку яроғим,
Ўлик жондин не истарлар, кароғим.
Қўлим кайда дер, қайда бош чаноғим,
Амир Темур руҳи мени азоблар.

Бу кандайин кўргулик, ё раббаноҳ,
Ёвуз ётдан ер остида йўқ паноҳ,
Бобур қайда дер, кайда дер Мироншоҳ,
Амир Темур руҳи мени азоблар.

Дунё топдим, дейди, дунё йиғмадим,
Мен эл учун от устида ухладим,
Наҳот энди ўз гўримга сиғмадим,
Амир Темур руҳи мени азоблар.

Мен не қилай,
Мен бир ожиз бандаман,
Руҳлар билан бир жону бир тандаман,
Узр сўраб ҳар кун Самарқанддаман,
Амир Темур руҳи мени азоблар...

ВАТАНИМ

Мен дунёни нима қилдим,
Ўзинг ёруғ жаҳоним,
Ўзим хоқон,
Ўзим султон,
Сен тахти Сулаймоним,
Ёлғизим,
Ягонам дейми,
Топинган коšонам дейми,
Ўзинг менинг улуғлардан
Улуғимсан, Ватаним.

Шодон куним гул отган сен,
Чечак отган изимга,
Полон куним юпатган сен,
Юзинг босиб юзимга.
Синглим дейми,
Онам дейми,
Ҳамдарду ҳамхонам дейми,
Офтобдан ҳам ўзинг меҳри
Илиғимсан, Ватаним.

Сен Машрабсан,
Халқда тумор,
Балхда дорга осилган,
Навоийсан, шоҳ ёнида,
Фақирни дуо қилган.

Яссавийсан, меники деб,
Кўринган даъво қилган,
Минг бир ёғи очилмаган
Қўриғимсан, Ватаним.

Сен Хўжандсан,
Чингизларга
Дарвозасин очмаган,
Темур Малик орқасидан
Сирдарёга сакраган,
Муқаннасан, қорачиғи
Оловларга сачраган,
Широкларни кўрган чўпон-
Чўлиғимсан, Ватаним.

Ким Қашқарни қилди макон,
Ким Энасой томонда,
Жалолиддин – Курдистонда,
Бобуринг – Ҳиндистонда,
Бу қандай юз қаролиғ, деб
Ётарлар зимистонда,
Тарқаб кетган тўқсон олти
Уруғимсан, Ватаним...

Ўғлим, десанг осмонларга
Ғирот бўлиб учгайман,
Чамбил юртда Алпомишга
Навкар бўлиб тушгайман.
Падаркушдан пана қилиб,
Улуғбегинг қучгайман.

Ғичир-ғичир, тишимдаги
Сўлиғимсан, Ватаним.

Ўтган кунинг — ўтган кундир,
Ўз бошингга етган кун.
Қодирийни берган замин
Қодирийни сотган кун.
Қўлин боғлаб,
Дилин доғлаб,
Етаклашиб кетган кун.
Воҳ болам! — деб айтолмаган
Дудуғимсан, Ватаним.

Ёнингда қон йиғлаган бир
Шоирингга қараб қўй.
Гар Қўқонга йўлинг тушса,
Детдомларни сўраб қўй.
Ҳеч бўлмаса Усмон хокин
Келтирмоққа яраб қўй.
Олисларда қуриб қолган
Қудуғимсан, Ватаним.

Сен — шохлари осмонларга
Тегиб турган чинорим,
Ота десам,
Ўғлим деб,
Бош эгиб турган чинорим.
Қўйнимдаги ифтихорим,
Бўйнимдаги туморим,
Ўзинг менинг улуғлардан-
Улуғимсан, Ватаним!

ФАЙЗУЛЛО БОБО

Қадим Бухорога лайлаклар келди,
Ўзингиз қайдасиз, Файзулло бобо?
Ривоятлар келди, эртаклар келди,
Ўзингиз қайдасиз, Файзулло бобо?

Биз-ку эртакни ҳам сургаймиз кўзга,
Муштоқмиз хабарга, муштоқмиз сўзга,
Ҳаммадан ҳам кўпроқ муштоқмиз сизга,
Ўзингиз қайдасиз, Файзулло бобо?

Бобоюрт боғлари сиздан хотира,
Чақнар чироқлари сиздан хотира,
Кўз ёш булоқлари сиздан хотира,
Ўзингиз қайдасиз, Файзулло бобо?

Қўймадик жойига эъзозингизни,
Айтмай кетдингиз-ку дил розингизни,
Тинглаб юрармизу овозингизни,
Ўзингиз қайдасиз, Файзулло бобо?

Йиғлар Самарқандга сирдош Бухоро,
Минорида ухлар қуёш Бухоро,
Ибн Синолари талош Бухоро,
Ўзингиз қайдасиз, Файзулло бобо?

Тупроқнинг инсонга тортиқлари кўп,
Тортиғидан инсонга оғриқлари кўп.

Гуллаган воҳанинг нотиқлари кўп,
Ўзингиз қайдасиз, Файзулло бобо?

Юракка санчилиб ағёр отган ўқ,
Ётарсиз ерга ҳам озорингиз йўқ,
Йўқлаб борай десак, мозорингиз йўқ,
Ўзингиз қайдасиз, Файзулло бобо?..

ЮРТИМ

Юртим, адо бўлмас армонларинг бор,
Тошларни йиғлатган достонларинг бор.
Ўтмишингни ўйлаб оғрийди жоним,
Кўксинг тўла шаҳид ўғлонларинг бор.

Бағрим ўртар бир ўй баҳор айёмлар,
Ой борган ёқларга термулиб шомлар.
Айбин билмай кетган Акмал Икромлар,
Файзуллодек марди-майдонларинг бор.

Юртим, кўнглингдек кенг осмонларинг бор,
Юлдузни йиғлатган достонларинг бор.
Осмонларингдан ҳам дийдорингга зор,
Жайрондек термулган Чўлпонларинг бор.

Кўлинг қадоғига босай юзимни,
Онамсан-ку, оғир олма сўзимни,
Қайинбарглар ёпиб қаро кўзини,
Олисларда қолган Усмонларинг бор.

Алҳазар, алҳазар, минг бор алҳазар,
Ана, юришибди кийганлари зар.
Қодирийни сотиб шоир бўлганлар
Меҳробингдан чиққан чаёнларинг бор...

Қурбонинг бўлайин, эй онажоним,
Сенинг фарёдларинг — менинг фиғоним,
Ўтмишингни ўйлаб ўртанар жоним,
Тошларни йиғлатган достонларинг бор.

УСМОН НОСИР

Саболар қайтгуси бахмал боғларга,
Наволар қайтгуси махтал боғларга.
Қодирийнинг қабри қизғалдоқларга
Тўлғай кунлар хали келмоғи бордир.

Ўшал қизғалдоқлар армоним менинг,
Осмонга етмаган парвоним менинг,
Жим қолур тинглаб гул забоним менинг,
Тўрғай кунлар хали келмоғи бордир.

Юлдузлар – Султон Улуғбек имони,
Тополмасдан сарсон Бобур Мирзони.
Чўғдамас бош узра Муқанна жони
Бўлғай кунлар хали келмоғи бордир.

Қора диллар ўтмиш тош варағида,
Тушмади қўллари хеч яроғидан.
Боши ҳам бир кун виждон сўроғида
Тургай кунлар ҳали келмоғи бордир.

Шеъринг кўй, юр Қўқон кетайлик, Усмон,
Сен дўстим деганлар ҳаммаси душман...
Усмоннинг қисматин бу Ўзбекистон
Билгай кунлар хали келмоғи бордир.

* * *

Тушимга киради Қодирий бобом,
Бемадор, бемажол, бехол, беором.
Эгнига эски бир тўн кийиб олган,
Шинелдир балки у, кимдандир қолган.

Шинелнинг енгида нохол ҳам бордай,
Бобомнинг юзлари оқарган қордай.
Осмондек, осмонда Чўлпондек унинг,
Чараклаб турувчи кўзи тўла мунг...

Тушимга киради Қодирий бобом:
Тур энди, бунча кўп ухладинг, болам,
Боқ, бу чор айланиб жўхоризоринг,
Ўроғин қайрайди онаизоринг.

Ўриб бўлгунича ризқу зарингни,
Ўйнатиб тур, чиқиб укаларингни,
Ва менинг саломим етказ аларга –
Бобосин соғинган мусичаларга...

БИР КУНИ

Бир куни,
Бир алвон
Замон келади,
Замин узра
Омон-омон бўлади.

Ўн йилми,
Юз йилми ўтиб орадан,
Урушлар,
Низолар кетиб орадан,
Тўплар
Адирларда буғдой ўради,
Танклар
Далаларда пахта теради.

Миллатлар,
Элатлар,
Оқ тан, қора тан
Ҳаммаси
Ҳазрати инсон бўлади...
Олам гулистон бўлади...
Бир куни...
– Шоирлар-чи, бобо,
Шоирлар нима бўлади?
– Шоирларнинг шодликдан
Юраклари ёрилиб ўлади!

МЕҲР ҚОЛУР

Ўтар қанча йиллар тўзони,
Юлдузлар кўз ёши самони.
Ўтар инсон яхши-ёмони,
Меҳр қолур, муҳаббат қолур.

Қорачиғда порлаган ўша,
Иқболига чорлаган ўша,
Дунёни тор айлаган ўша
Меҳр қолур, муҳаббат қолур.

Анор, сенинг юзларинг сулув,
Хумор, сенинг кўзларинг сулув,
Ёдда қолмас сўзларинг сулув,
Меҳр қолур, муҳаббат қолур.

Оқиб кетди сувларда Тоҳир,
Зуҳро йиғлаб қолди қон бағир.
Келганда ҳам қисмат охир,
Меҳр қолур, муҳаббат қолур.

Нима дейсан, эй, ғаюр инсон?
Ғийбатларинг қилди мени қон.
Сен ҳам бир кун ўтурсан, инон,
Меҳр қолур, муҳаббат қолур.

ОНАМДАН ХАТ

Ўғлим, жигаргўшам, айтгин-чи, наҳот
Ачинмайди жонинг онанг ҳолига?
Мени тўнаклрга михлаб қўйди бод,
Келсанг, бир кўрсаму... ўлсам, майлига.

Чакка ўтган эски томга ўхшайман,
Кўзимдан ёмғирлар тўкилар тинмай.
Бу ёруғ дунёда борми, билмайман,
Ўз ўғли йўлига интизор мендай...

Ҳайҳотдек ҳовлида қолдим бир ўзим,
Нима хаёлларга бормасман баъзан.
Соғинсан инқилиб, қўрқаман, қўзим,
Подшолар ҳақида шеърлар ёзасан.

Ўйнашиб бўларми шоҳлар билан, айт,
Қишлоқи жонингга шеърдан не ҳузур?
Зериксанг — бепоён яйловингга қайт,
Сиқилсанг — даштларда от чоптириб юр!

Фақат хаёлингдан чиқаргин шеърни,
Кимгадир ёқмасмиш чинми ёлғонми,
Ахир, сен ёзмасанг ўша Бобурни,
Шоирнинг уруғи қуриб қолганми?..

Ўғлим, жигаргўшам, айтгин-чи, наҳот,
Ачинмайди жонинг онанг ҳолига?

Мени тўшакларга михлаб қўйди бод,
Келиб бир кўтариб чиққин ҳовлига.

Қўлингда жон бериб ўлсам, майлига...

НАСИҲАТ

Дўстларим, бекорчи хаёлдан қўрқинг,
Эрмакка айтилган саволдан қўрқинг,
Миннатли қўл тутган ноходдан қўрқинг.
Бегона юзида малолдан қўрқинг,
Доим савоб изланг, уволдан қўрқинг,
Қашқирлардан қўрқманг, шоғолдан қўрқинг...
Эрин ёмонлаган аёлдан қўрқинг!

ТУШЛАРИМГА КИР

Капалакдай келиб,
Қошингга қўниб,
Кўзингга термулиб умрим ўтсайди...
Нима ҳам кўрибман мен йигит бўлиб?
Сочингни силашга қўлим етмайди.

Пешонам шу экан, пешонанг шудир,
Тушимга кир энди, тушларимга кир.

Товонинг ўпади ариқдаги сув,
Кўйлагинг этагин ўпади майса.
Мен-чи, бир гиёҳча бўлолмадим-ку,
Эй, кўзлари жайрон, киприги найза!

Пешонам шу экан, пешонанг шудир,
Тушимга кир, жоним, тушларимга кир.

Кўчиб бораётир бу умр карвон,
Кунларнинг бўйнида юрак қўнғироқ.
Мен сенга армону сен менга армон,
Кўнглимнинг тўрида тутар шамчироқ.

Пешонам шу экан, пешонанг шудир,
Тушимга кир, жоним, тушларимга кир.

Капалакдай келиб, қошингга қўниб,
Кўзингга термулиб умрим ўтсайди.

Қолдингу бағримда жонимдек бўлиб,
Сочингни силашга кўлим етмайди.

Пешонам шу экан, пешонанг шудир,
Тушимга кир энди, тушларимга кир...

* * *

Қарамайди қайрилиб бир бор,
Мен турибман остонада зор.
Ойни узиб берсанг ҳам менга,
Чиқмайман дер, ноз қилар дилдор.

Ўтинчларим беҳуда, зорим,
Илинжларим - ҳаммаси бекор.
Рашким келар, келади орим,
Чиқмайман дер, ноз қилар дилдор.

Топойнага термилиб, лекин
Ўзи ўсма тортиб қошига,
Дугонаси ёнида, тағин
Тушиб кетар булоқ бошига.

Жимман, бироқ узолмам кўзим,
Кимларгадир қиламан ҳавас.
Келишмаган йигитман ўзим,
Сочларим ҳам жингалак эмас...

МАҲАЛЛИЙЧИЛИК

Тошни сув кемирар. Сувни қаро ер,
Ерни кемиради юздан оққан тер,
Чўлда жайронларни қийратади шер,
Ўзбекни қийратар маҳаллийчилик...

Майсаларни қуёш қовжиратади,
Қуёшни булутлар довдиратади,
Булутларни шамоллар қийратади,
Ўзбекни қийратар маҳаллийчилик...

Тоғларни тўфонлар йиқиб қуритар,
Боғларни хазонлар сиқиб қуритар,
Хазонларни кузак йиғиб қуритар,
Ўзбекни қуритар маҳаллийчилик.

Билиб қўйинглар, мен Бухороданман,
Илм мағзин чаққан фуқароданман,
Олтинман, кумушман, дуру маъданман...
Ўзбекни қуритар маҳаллийчилик.

Қўйгил Қўқонингни, қўйгил Сурхонинг,
Бир тупроқ-ку, ахир, ота маконинг...
Азиз Ватандошлар, менга ишонинг,
Ўзбекни қуритар маҳаллийчилик.

Ким у шеърим ўқиб мийиғда кулган.
Маймундек тиржайиб масхара қилган?..

Бу ёруғ дунёда билганим-билган,
Ўзбекни қуритар маҳаллийчилик.

Аму катта дарё, Сир катта дарё,
Эркин дарё эди, ҳур катта дарё,
Минг ирмоққа кўчган бир катта Дарё –
Ўзбекни қуритар маҳаллийчилик!

ИЛТИЖО

Кунлар ойга, ойлар йилга айланар,
Айланади чархи бешафқат,
Гули хас, гунчаси гулга айланар,
Жон ота, сен
Қарима фақат!..

Ким қонибди неъматига бу ҳаёт,
Ўтган кунни қандай этиб бўлар рад?
Аммо бўлса, бу дунёнинг ганитига
Қон ота, сен
Қарима фақат!..

Ёнинг фалон дерлар кимда ганим йўқ.
Ғанимсиз ҳам хато ёзув, хато хат.
Хайқир ота: бунчага кирганим йўқ,
Тон ота, сен
Қарима фақат!..

Ким қонмаса неъматига бу ҳаёт,
Ўтган кунни этса бўлар рад.
Юрганча юр, турганча тургин
Осмон, ота, сен
Қарима фақат!..

ИҚРОР

Шоирлик мен учун асло орзумас,
Шу ҳам иш бўлдими йигит бошимга.
Ҳамма шоир зотин йиғса — арзимас
Онамни соғиниб тўккан ёшимга.

Ана, улар қилар булбулларга дўқ:
«Эй қуш, бу боғларнинг мен булбулиман!..»
Шоирлар билан ҳеч ошнолигим йўқ,
Мен ёруғ дунёда кўнглим қулиман.

Аммо юрагимни қийнар бир азоб,
Қўй десам қўймайди, тутқизар қалам.
Мен кетмон сўрасам — тутади рубоб,
Куйлайман жонимдан ўтганда алам.

Осмонга қарасам, кўринар тупроқ,
Майсага термулиб, ойни кўраман.
Бу қандай кўргилик, билмайман ўрток,
Мен қачон далада буғдой ўраман?!

Шоирлик мен учун асло орзумас,
Шу ҳам иш бўлдими эркак бошимга.
Ҳамма шоир зотин йиғса — арзимас
Уйимни соғиниб тўккан ёшимга.

Ана, улар салқин хиёбонларда
Энтикиб ёзишар келажакка хат.

Оқибат ҳақида ҳайқиришар ва
Абдулла Орифни қилишар ғийбат...

Бўлди.
Шеър ёзмайман.
Мен энди одам.
Оддий одам бўлиб яшай бошлайман.
Кўнглимга ачиниб агар ёзсам ҳам,
Тунда ёзиб, тонгда ўтга ташлайман!

ҚИЗИЛ ОЛМА

С.га

Баланд шохда қизил олма
Пишган экан.
Узиб олиб қарасам, қурт
Тушган экан.

Мен олмани иргитворсам,
У дод солди:
Ташлаб кетар экан мени
Нега олди?!

Қизил олма, қизил олма,
Мен енгилдим,
Дунёи-дун деганларин
Энди билдим...

Юрагим-ей, сени не ўй
Ўртамоқда.
Севгига йўл бўлсин бизга
Бу чорбоғда.

Баланд шохда қизил олма
Пишган экан...
Бизнинг бошга шундай савдо
Тушган экан.

МУҲАББАТИМ

Муҳаббатим, қайдасан, қалб ардоғим,
Жайронкўзим, қирларда қолган оҳум.
Қўлим тегмай тўкилган қизғалдоғим,
Энди сени излаб қайдан топарман?..

Келар бўлсанг йўлингга гул тўшардим,
Сен Лайлига, мен Мажнунга ўхшардим,
Бу дунёда ҳижрон йўқ деб яшардим,
Энди сени излаб қайдан топарман?..

Тушларимда йиғларсан гоҳ бағри қон,
Оҳларингдан дуд чиқиб осмон осмон,
Менга сену сенга мен бўлдик армон,
Энди сени излаб қайдан топарман?..

Муҳаббатим, қайдасан, қалб ардоғим,
Жайронкўзим, қирларда қолган оҳум,
Қўлим тегмай тўкилган қизғалдоғим,
Энди сени излаб қайдан топарман?..

БЕЛБОҒ

Паҳлавон йигитча, полвон йигитча,
Димоғи осмонни олғон йигитча.
Ўзбек эканингиз ёлғон, йигитча,
Белбоғингиз қани белингиздаги?

Узр, оғир олманг аччиқ сўзимни,
Қоқ юрагингизга санчиқ сўзимни.
Нега яшнатмайди боқсам кўзимни,
Белбоғингиз қани, белингиздаги?

Асли-ку, сиз тиним билмас деҳқонсиз,
Тер тўкиб, хеч миннат қилмас деҳқонсиз.
Дунёни гуллатиб қўйган хоқонсиз,
Белбоғингиз қани, белингиздаги?

Товонингиз ўпса арзир бу тупроқ,
Қанча ўпса, шунча қарздир бу тупроқ.
Аммо ғурур керак инсонга кўпроқ,
Белбоғингиз қани, белингиздаги?

Улкан пахтазордир юртнинг тўрт ёғи,
Ерни оққа ўраб бўлдингиз чоғи.
Ўша пахтангиздан тикилган шоҳи,
Белбоғингиз қани, белингиздаги?..

Деҳқони, чўпони, боғбони бари,
Туркийнинг тўқсон олти қабилалари,
Эй Мирзо Бобурнинг набиралари,
Белбоғингиз қани, белингиздаги?!

ТЎН ҲАҚИДА ШЕЪР

Водиллик полвон Турсунали Мамажонов ҳамиша оқ яктак билан тўн кийиб юради. Бир куни унга муаллими: «Илтимос, дарсларга тўн кийиб келманг, ҳар ҳолда, сиз Маданият институтида ўқийсиз», – деган экан...

Ўзбекнинг тўнининг енглари узун,
Ўзбекнинг жўнининг енглари узун.
Енги узун кўйлак кийманглар, қизлар,
Маданият институтида ўқисангизлар.

Тили узун бўлсин инсон деганнинг,
Эътиқод деганнинг, имон деганнинг.
Қошга ўсма қўйманг, қўйманглар, қизлар,
Маданият институтида ўқисангизлар.

Иякдан кўзгача суринглар уни,
Қулоқ тагига ҳам уринглар уни.
Европачасига бўялсин юзлар,
Маданият институтида ўқисангизлар.

Сизга ҳам гапим бор аҳли эркаклар,
Дўппи киймай юринг, кийманг телпаклар.
Кийинг бўлар сизга шляпасизлар,
Маданият институтида ўқисангизлар.

Турсунали полвон, Лочин полвонлар,
Сизни кутар бунда минг имтихонлар,

Муаллим ғанини қонун денг сизлар,
Маданият институтида ўқисангизлар.

Фақат бир ўй ўртар бағримни менинг,
Асли маданият нима дегани?
Биларсиз, у Шарқдан чиққан эканин,
Маданият институтида ўқисангизлар.

Бу шеърим шунчаки ёзилгани йўқ,
Ёзилса ҳам ҳали босилгани йўқ.
Тўнимизга кимлар осилгани йўқ —
Маданият институтида ўқисак бизлар!

ОТА

Юсуф отага

Армоним бор, бу дунёда армоним бор,
Қок далада ўтлар босган ўрмоним бор.
Қизғалдоқдай бошим эгик бу маконда,
Ёшин яшаб ўтмаган отажоним бор.

Ота десам, бағри-дилим ёнаверар,
Куним ёнар, ою йилим ёнаверар,
Мозорига қўйган гулим ёнаверар,
Тутунларга тўлиб кетган осмоним бор.

Эсаверсин жаннатлардан келган насим,
Момо ерим, ўзингсан энг муқаддасим,
Бағрингда жим тинглаб бу кун жон нафасим,
Руҳимни аллалаб ётган жаҳоним бор.

Одам бўлиб бир одамни тушунмаслар,
Кўзингда ёш кўриб ҳам гоҳ ўкинмаслар,
Босган изим пойлаб юрган эй нокаслар,
Қабрдан қўл чўзиб турган қалқоним бор...

Мен отамдан қолган эркин садо-сасман,
Қонимга ёт наволарга қайрилмасман,
Ўлгунимча энди ундан айрилмасман,
Ўз отамдек бўлиб қолган имоним бор.

Армоним бор, бу дунёда армоним бор,
Кенг далада гуллар босган ўрмоним бор.
Қизғалдоқлар бош эгиб қон йиғлаб турган
Бу маконда менинг ҳам нуржаҳоним бор.

ЁҚУБ МЕРГАН

Ёқуб чолга «Запорожец» беришмади,
Аризалар ёзиб борса кўришмади.
Кўргач эса, кўрмагандек елка қисиб,
Кўнишмади...

Ёқуб чолнинг кўкси тўла орден эди,
Қайга борса ўрни тайин – тўрдан эди.
Нима дейсиз – икки уруш кўрган эди,
Берлинда суратга тушган мерган эди.

Биттагина оёғи ҳам толдан эди,
Биттасини дўхтир кесиб олган эди.
Урушдан сўнг шундай бўлиб қолган эди,
Гурс-гурс қилиб юришлари ёлғон эди!

Бошлиқ чолга «Запорожец» бермади,
Аризалар ёзиб борса кўрмади,
Кўргач эса, кўрмагандек елка қисиб,
Кўнмади...

Ёқуб чолнинг райсабездан кўнгли қолди,
Ёқуб чолнинг бошлиқ – бездан кўнгли қолди,
Мендан, сиздан – ҳаммамиздан кўнгли қолди,
Машинасин бошқа олғир кимса олди.

Энди ул зот ялло қилиб юраверар,
Инвалиднинг машинасин сураверар,
Уни кўрсам, чол эсимга келаверар,
Ғилдираги юрагимни эзаверар...
Ёқуб чолга беришмаган «Запорож»нинг!

АРМОН

Фарзанд доғи куйдиради куйган сари,
Дийдалари кўз ўнгидан кетмас нари.
Онаизорин тилаб олган болалари
Афғон қирларида қолган баҳодирлар!..

Алвон-алвон гуллар ёғар адирларга,
Қўл етмайди сизлар ётган қабрларга,
Олис юртда йўлдош бўлиб Бобурларга,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар!..

Жалолиддин қони жўшди қонингизда,
Умид қилиб узилмаган жонингиздан.
Навоийдек зотлар ётар ёнингизда,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар!..

Йигит бўлиб, яйрабгина юрмай кетган,
Бир қиз бармоғини кўзга сурмай кетган.
Туғилган боласин бўйин кўрмай кетган,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

Хазон босиб кун кўрмаган ғуссаларим,
Пахтазордан чиққан озғин жуссаларим,
Уволгина кетган Мўмин Мирзоларим,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар!..

Кимга керак бўлди, кимга керак бўлди;
Сиз ўлдингиз, кимнинг бўйи терак бўлди?..

Бу дунёда ўлим ҳам бир эрмак бўлди,
Афғон кирларида қолган баҳодирлар!..

Қон дилимдан шаънингизга шеър тиладим,
Дунё мендан, мен дунёдан ўпкаладим,
Туғишгандан азиз менинг укаларим
Афғон кирларида қолган баҳодирлар!..

ЎТИНЧ

Эркаклар ташвиқот қилди тинмасдан,
Ҳар хил мақолалар йиғаверишди.
Газета ўқишга қўли тегмасдан,
Хотинлар йиғлига туғаверишди.

Журналистларга-ку мавзу топилди:
Ҳамма туғаверса ким қилар ишни?!
Пилла топширилди.
Ғўза чопилди.
Аёллар йиғлига туғаверишди.

Олимлар ўйланди.
Ўйларга толиб,
Китоблар титишди чўк тушиб олиб.
Қўймоқчи бўлишди режага солиб...
Аёллар йиғлига туғаверишди.

Кимдир ваҳма қилди қай куни ёниб:
Бола босиб кетди бутун дунёни!..
Барибир минг азоб ичра тўлғониб,
Аёллар йиғлига туғаверишди.

Агёр тўлди қўйни тошга, дейишди,
Тили бошқа, кўнгли бошқа, дейишди.
Ўнта бўлса ўрни бошқа дейишди,
Аёллар йиғлига туғаверишди.

Чирқираб Шокирлар дунёга келди,
Барнолар, Ботирлар дунёга келди.
Шу мўмин юрт учун керак бўлганда
Ўлмоққа қодирлар дунёга келди.

Келишди кимгадир ёқса-ёқмаса,
Ҳали тили чиқмай пахта теришди.
Кучук боқишсинми, бола боқмаса?!
Аёллар йилига туғаверишди.

...Балки, сен осмондан тушгандирсан ҳам,
Майли, билма қадрин, етма додига.
Фақат бир илтимос, эй азиз одам,
Қўйгил, қанча туғса ўзи билар, сен
Туғишни ўргатма Аёл зотига!

МАКТУБ

Севгилим,
Севгилим,
Оғрийди дилим,
Жоним оғрийверар сизни ўйласам.
Гулдай юзингизни силар энди ким,
Мени эслармисиз-йўқми ўшал дам?..

Булутлар кўк кезар кунда пиёда,
Уфққа офтоб ботар қизил гулхандай.
Армоним экансиз ёруғ дунёда,
Сизни ўйламасдан яшарман қандай?

Кўнглим айвонида куз ҳуштак чалар,
Кўзимдан ёш бўлиб ёғади япроқ.
Дўстларим – такаббур шоирваччалар,
Ўзларин севишар ёридан кўпроқ.

Кунларнинг кафтида севги ханжари,
Бағримда бегуноҳ бир гул сўлади.
Тойчоққа айланиб гоҳ кечалари
Тупроқда ағанаб ётгим келади!..

Севгилим,
Севгилим,
Оғрийди дилим.
Жоним ёмон оғрир сизни ўйласам.
Сумбул сочингизни силар энди ким,

Мени эслайсизми-йўқми ўшал дам.
Билмайман.
Билишни истамайман ҳам.
Билганим – менга бахт насиб этмади.
Йиллар ўтаверди, кўзим ўнгидан
Сизнинг ойдек рухсорингиз кетмади...

Дунё омон бўлсин,
Сиз бўлинг омон.
Омадли бўлинг сиз,
Бахтли бўлинг сиз.

Лекин
Билиб қўйинг,
Билиб қўйинг, ҳамон
Сизни унутолмас Муҳаммадингиз!

ЭРКА КИЙИК

Эрка кийик, майлими бир эркаласам,
Мажнун бўлиб саҳроларга еталасам,
Бу дунёда бирдай ғариб мен ҳам, сен ҳам,
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

Сенинг кўзинг қора, менинг кўзим қора,
Сенинг бағринг яра, менинг бағрим яра,
Бу дунёда сен бечора, мен бечора!..
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

Шамол эмас, изинг қувиб юрди камон,
Сайёд менинг кулбамни ҳам қилди вайрон,
Сенинг жонинг, менинг жоним омонат жон,
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

Кел, йиғлаймиз биргалашиб янтоқларга,
Саҳроларда қуримаган булоқларга,
Иккаламиз яралибмиз қийноқларга,
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

Умримизнинг барча йўли, сўқмоғи чўғ,
Чўғдан қўрқма, беюз қуйган қопқондан қўрқ,
Бу дунёда сенга дўст йўқ, менга дўст йўқ,
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

Соч оқарди, дилдош кутиб кўзим толди,
Юрагимдан тўкилмай не сўзим қолди,
Йўл сўнгида, ҳеч бўлмаса ўлим олди
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

МАДИНА

Мадина, Мадина, нега йиғлайсан,
Менинг асал қизим, қачон ухлайсан?
Иситманг тушмади, тополмадим дори,
Тинмади чақалоқ жонингнинг зори,
Ярашмас ишамоқ нокасга ёлвориб,
Чида, ёруғ тонгни кутамиз, қизим,
Биз ҳали ҳаммадан ўтамиз, қизим...

Сен йиғлоқ туғилдинг, мен ёзолмадим,
Ёзган шеъримни ҳам ўтказолмадим,
Аммо ишон, ахир, булбул юрагим,
Мен уни бекорга ўтга солмадим,
Бу ёруғ дунёда менинг қолар изим,
Биз ҳали ҳаммадан ўтамиз, қизим...

Иккала қўлимда сенинг бешигинг,
Кўнглимда кўзингдек шаффоф қўшиғинг.
Тунларимга наво қайтар куним бор,
Сенга ардоқ сўзим айтар куним бор,
Қалбимни шудгордек хайдар куним бор.
Йиғлаб ёздирмасанг, айланай ўзим,
Биз ҳали хаммадан ўтамиз, қизим...

Шоир шундай кўпки, уларга ер тор,
Ҳаммаси машҳур ва ҳаммаси номдор,
Улуғвор, уларга етмок кўп душвор,
Аммо улар ойга босиб юзини

Турганда осмонин бағрига илк бор
Биз олиб боргаймиз тупроқ исини,
Гулдай димоғига тутамиз, қизим,
Биз ҳали ҳаммадан ўтамиз, қизим!..

Биз ҳали хаммадан ўтамиз, қизим,
Йиғлаб ёздирмасанг, айланай ўзим!

ВАТАН

Эй менга эртаклар сўйлаган Замин,
Эргашиб изингдан қолмасман сенинг.
Ўзгалар наздида Боғи Эраминг
Жийданг япроғига олмасман сенинг.
Ватан, қайда бўлмай, сен ҳамроҳимсан,
Боболарим ётар саждагоҳимсан.

Офтоб келин тушган боғларинг кўркам,
Ялпизлар ястанган дала-даштларинг.
Осмонга туташган оқтерак ўлкам,
Кўнглимда ўзгача сайру гаштларинг.
Ватан, қадрим уйи – хонақоҳимсан,
Боболарим ётар саждагоҳимсан.

Олтин бешик узра аллалар айтиб,
Ҳамиша бедорим – онаизорим.
Жилғаси жаранги тонгда уйғотиб,
Юрагимга кириб келган баҳорим.
Ватан, кунда боқиб тўймайман, кимсан
Ой оғриниб ботар саждагоҳимсан.

Суйиб сийм-танимга солган сен чўғни,
Пойинг ўпсам арзир чўкка тушиб тиз.
Сен-ку мангудирсан, мен борми-йўқми,
Мен қайдан кунимни кўрардим сенсиз.
Ватан, жонга жондан яқинроғимсан,
Қавмим илдиз отар саждагоҳимсан.

Алқаб мени кузат, илҳақ мени кут,
Эй бир парча булут, эй бир парча йўл.
Омон бўл, сен борки дунёлар унут,
Сенинг ҳузурингга элтар барча йўл.
Ватан, мен келсам ҳам келган ёғимсан,
Кетсам ҳам асқотар қароргоҳимсан!..

ЛОЛАҚИЗҒАЛДОҚ

Мендан нима қолар:
Икки мисра шеър,
Икки сандиқ китоб,
Бир уюм тупроқ.
Одамлар ортимдан
Нима деса дер,
Мен сени ўйлайман
Ўзимдан кўпроқ,
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдоқ!

Мен кетсам, ёмондан
Йироқ бўл, оҳу,
Чунки сен чиройли,
Кўркли бир жувон.
Ёмон кунлар бир кун
Яхши бўлар-у,
Ёмон одам яхши
Бўлмас ҳеч қачон...
Яша чегарада
Тургандек огоҳ,
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдоқ.

Уйда ётибман-у,
Сезиб турибман,
Кўкда кетаётир
Қушлар қайтишиб.

Хайрлар ёғдириб
Қанотларидан,
Хаста шоирига
Видо айтишиб.
Бор, менинг учун ҳам
Уларга қўл қоқ,
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдоқ.

Уларни мен яна
Кўрарманми-а,
Айвондан одамдек
Кузатолмадим.
Куз. Тўйлар бошланди.
Юрагим пора
Битта қизимни ҳам
Узатолмадим...
Демак, тақдир экан
Тўй кўрмай ўлмоқ,
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдоқ.

Бироқ кўнглим сезар,
Мендан кейин ҳам,
Бир кун ҳовлига
Одам тўлади.
Ҳали тўйлар қилиб
Чарчайсан, эркам,
Менинг қизларим
Энг бахтли бўлади!

Келинлар кўйлаги
Руҳимдай оппоқ,
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдоқ.

Гулим, яқинроқ кел,
Қара, не савдо,
Бу ажиб ишларни
Дил лавҳига ёз:
Кимга қаср етмас,
Кимга мол-дунё,
Менга эса ҲАВО
Етмайди, холос.
Тириклар мудроқда,
Ўликлар уйғоқ,
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдоқ.

Кўксим куйиб борар,
Кўкрак ёнмоқда,
Айтинг дўхтирларга,
Ёришса ёрсин!
Жисм ўз улфати -
Жондан тонмоқда.
Бечора жон энди
Қаерга борсин?
Энди осмон йироқ,
Энди ер юмшоқ,
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдоқ.

Буни хаёт дерлар,
Унутма асло,
Бир кун очиласан,
Бир кун сўласан.
Қалбимда-ку фақат
Сен эдинг танхо,
Қабрим устида ҳам
Ўзинг бўласан.
Сен бизнинг севгидан
Хотира - байрок,
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдоқ.

Аёл қалбинг билан
Сув кеч, олов кеч,
Ғам келса бошингдан
Ҳушинг учмасин.
Худодан сўрадим:
Мендан кейин ҳеч,
Номард кимсаларга
Ишинг тушмасин.
Уларнинг қўлида
Ҳамиша тузоқ,
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдоқ.

Ишинг тушса, иним
Муҳаммадга бор,
Шоирлар ичида

Ишонганим шу.
Бироз ичишини
Айтмаса агар,
Кўкси тиниқ бола,
Ҳалол бола у.
Фақат сал соддарок,
Фақат сал ёпрок,
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдоқ.

Жон сўнгги бошпана
Топаркан онгда,
У юрак остида,
Дердим мен бўлсам.
Ажабланма агар
Эртага тонгда
Сени ўпиб, Ўғлни
Қучоқлаб ўлсам!..
Ўтинчим – тепамда
Йиғлама узоқ,
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдоқ!

ТАЛАБАЛАР МАДҲИЯСИ

Алп ўғлонлар ўлкаси бу кўҳна Турон
Қалқонлари, қанотлари, илм истанг.
Ярим жаҳон бунёд этган Соҳибқирон,
Алишернинг авлодлари, илм истанг!

Тахтдан тушганда ҳам отдан тушмай юрган,
Аждодингиз уй қурмаган — Давлат қурган.
Юрти учун елкасида тоғлар сурган,
Рустамлари, Фарҳодлари, илм истанг.

Кўз очгандан кезиб етти баҳри уммон,
Етти тилда сўйлашган биз тили бийрон.
Ватанида Тожмаҳаллар тиклар султон
Бобурлари, Беҳзодлари, илм истанг.

Ҳақ йўлида сиз илмнинг умматлари,
Халқ йўлида ҳидояти, ҳимматлари.
Мадад бўлсин Яссавийнинг ҳикматлари,
Бобо Машраб баётлари, илм истанг.

Илм истанг, изингиздан ибрат ўсин,
Ихлосингиз, шаҳдингиздан шиддат ўсин.
Ортингиздан мағрур-мағрур миллат ўсин
Мулки Турон нажотлари, илм истанг!..

Алп ўғлонлар ўлкасидир Ўзбекистон,
Эркли элнинг қанотлари, илм истанг.
Ярим жаҳон бунёд этган Соҳибқирон,
Алишернинг авлодлари, илм истанг.

ОНА ТИЛИМ

Гарчи зуғум қилганларни ёқтирмадим,
Шеър ёздим-у, бўлак ишни котирмадим.
Тилим туриб ўз тилимда гапирмадим,
Бир эсласам эзилади бағри-дилим,
Она тилим, кечир мени, она тилим.

Онам «эркам» деб қучганда тунлар ярим,
Эрким йўқ деб зирқирарди бир жойларим.
Паровозни ҳансиратган буғдойларим,
Олтинларим, маъданларим, ипакларим...
Она тилим, кечир мени, она тилим.

Кимлар учун биз эдик бир бадавийлар,
Ўзбекни қон қақшатганни ўзбек сийлар.
Ҳолимизни қон кузатди Яссавийлар,
Тонганимиз ҳандалакдек тилим-тилим,
Она тилим, кечир мени, она тилим.

Кимдир майда миллат бўлди, кимдир катта,
Катта миллат – Афандиси йўқдир ҳатто.
Биз пиёда, биз боққанлар юрди отда,
Зулм ўтса, факат сендан ўтди зулм,
Она тилим, кечир мени, она тилим.

Сен бўлмасанг нима бизга силлиқ шеърлар,
Бу дунёда тили йўқда дил йўқ дерлар.
Баҳоинг-ку бериб кетган Алишерлар,

Юрагимнинг тўридаги сўлмас гулим,
Она тилим, кечир мени, она тилим.

Бир қарасам, ҳар шевангда минг жилолар,
Ҳар новдангда, ҳар мевангда минг жилолар.
Қодирийлар, Чўлпонлару Абдуллолар,
Сенинг қайтган кунинг — мен туғилган йилим,
Она тилим, кечир мени, она тилим.

ЎЛАН

Тўйларни ҳаммадан ҳам
Бўй қизлар хуш кўрармиш.
Битта қиз эрга тегса,
Қирқтаси туш кўрармиш.

Тўйхонада куй тиниб,
Тинганида оловлар,
Қирқ сулувни йиғлатиб
Кетар экан куёвлар...

Сингилларим, йиғламанг,
Йиғласангиз, хафаман.
Юртни кезиб, сизларга
Ўзим куёв топаман.

Оқ тилаклар бор бўлса,
Омон бўлса умидлар,
Изингизга зор бўлар
Муҳаммаддек йигитлар!..

ТИЛАК

Ҳар кимнинг ҳам сочларига оқ тушсин,
Ажин тушсин юзларига, доғ тушсин.
Ҳар кимнинг ҳам қувват кетиб белидан,
Қўлларига асо – бир таёқ тушсин.

Имони соф, юзга кириб ёруғ юз,
Тўйлар кўриб, елкасидан тоғ тушсин.
Ва жисмига сўнгги сафар олдидан
Ўз боласин қўлидан тупроқ тушсин...

ЧИМИЛДИҚ

Гарчи ипак деворинг,
Ҳеч ким сени қурган йўқ.
Аммо икки дунёда
Сендан баланд қўрғон йўқ.

Қўш юраклар ёдуси,
Ўзинг бешак, чимилдиқ.
Бўй қизларнинг орзуси
Шохи тўшак, чимилдиқ.

Куёв кутган орзиқиб,
Ҳаёт сендан бошланар.
Келаётган аллаю
Баёт сендан бошланар.

Тилагим шу – бойлансин
Жон риштаси жонингга.
Йўламасин хеч бир қиз,
Рози бўлмай ёнингга.

ҚИШЛОҚДА

Ҳайрон менинг собиқ синфдошларим,
Сенга не етишмас, дейди, кулишар.
Ўзларича тушунгандай бўлишар,
Уйларига таклиф қилишар.

Уйларига таклиф қилишар,
Меҳмони бўламан бир-бир барини.
Чекамиз. Мақташга тушишар кейин
Кўрмай олган хотинларини...

БИР КЕЧА

Бир кеча бехосдан уйғониб кетсам,
Йиғлаб ўтирибди юрагим юм-юм.
Чўчиб турдим: сенга нима бўлди, эркам,
Нимага йиғлайсан,
Мен нима қилдим?

Ундай десам бўлмас,
Бундай десам кўнмас,
Чекдим. Чиқиб секин ҳовлини кездим.
Ҳамма юлдуз сўнди. Бир юлдуз сўнмас
Кўзимга мўлтираб турар илк севгим.

Юлдуздан ҳам олис о, сен буюк ғам,
Бугун ўзинг йўқсан фақат ёнимда.
Хижрон куйин чалиб қон ўрнида ҳам
Армон айланади жони танимда.

Ўйлайман, ўйлайман, ўйларим узун,
Қўлим қисқа, севгим, бўйларим узун,
Энди сен менинг учун энг узун эртак,
Энди мени ёмон қийнар бу юрак!

Чекаман. Тутунга тўлади хона,
Илк севгим мўралар тўрт бурчагидан.
Мен далли, юрагим мендан девона,
Ётмайман, деб йиғлар пар тўшагинда.

* * *

Тузалмайди дардим менинг,
Ўлсам керак.
Тупроқ билан оға-ини
Бўлсам керак.

Ўлим нима? Бу ҳам битта
Сайр, Она.
Ўғлинг қаро ерга кетди,
Хайр, Она...

Тузалмас бу дардим менинг,
Умидим йўқ.
Хира шамдек кўзларимда
Сўнмоқда чўғ.

Чўғ нимадир? Чўғ ҳам тутаб,
Кул бўлади.
Инсон бир кун ўз майлига
Қул бўлади...

Юрагимни тамом қилдим,
Йиғлайвериб.
Ҳузуримда ажал турар,
Қошин кериб.

Мен ҳаётда ўлимга тик
Боқиб ўсдим...
Қани менга аталган жой,
Кетдик, дўстим!

ЭРТАК

Эртагим чўзилди, менинг эртагим,
Эртага энди бу дунёдан ўтсам,
Ҳаёт, азизим, сен хафа қилмагин,
Менинг ширингина қизларимни ҳам.

Кўнглимдан тўкилган куйлар нимадир,
Алвон қўшиқларим учар изимдан.
Ёзган китобларим – қоғоз кемадир,
Мен кетсам, улар ҳам кўчар изимдан.

Кулга кўмдим олтин фурсатларимни,
Энди бир кун фақат дадил ва ўктам
Шоирчалар қилса ғийбатларимни,
Балки бирон кимса эслар мени ҳам.

Эсламаса нима, мен бир тўпори,
Қишлоқи сўзбозни, осмон йиқилмас.
Уриб турган қалбнинг тирикдир зори,
Тўхтаганидан сўнг юрак сиқилмас...

Мен сенинг боринга бўлдим парвона,
Саҳроларинг кезиб толди товоним.
Кипригим олдида турибди, мана,
Товусдай товланиб охир довоним.

Эртагим чўзилди, менинг эртагим,
Тонгни кўролмасдан дунёдан ўтсам,
Ҳаёт, ёлғизим, сен хафа қилмагин,
Менинг ширингина қизларимни ҳам!

ЎҒИЛ БЎЛСАНГ

Отам ўгити

Ўғил бўлсанг, ўжар бўл,
Шамолдек ел, сувдек тош,
Хеч кимсага букма бош,
Чўрткесар бўл, кайсар бўл,
Олов бизга қариндош,
Ўғил бўлсанг, ўжар бўл!..

Ўғил бўлсанг, ўжар бўл:
Туғилдингми, демак, ён,
Шоҳ қўлида занглаган
Қилич бўлма хеч качон.
Ундан кўра битта мард
Қул қўлида ханжар бўл!..

Ўғил бўлсанг, ўжар бўл,
Қолган бари сафсата.
Эркинг учун, эл учун
Номусингга навкар бўл.

Етар, бир бор юртингни
Биз бой бердик гап сота...
Агар айтсанг, қўлимдан
Келмас бу иш, йўк, ота,
Ўзим сени ўлдирай
Туғилганинг лаҳзада!..

ХАЛҚОНА

Қиз деганнинг кўкси тўла ўй бўлади,
Йигит бир кун етилиб бўй бўлади.
Бир тандир нон ўртада, бир коса сув,
Ўнта ўзбек йиғилса — тўй бўлади...

Рўёбларга чиқади ширин тушлар,
Келинчакнинг енгидан куёв ушлар...
Бешикларни бўшатиб бир-бирига,
Туғилади Тўмарис, Алпомишлар.

Суюнгандан оналар кўзида ёш,
Оталар юзида нурлар қуёш.
Набиралар тўлади ҳовлиларга,
Бари бир хил — қорасочу қорақош.

Бола ганин ёқтирмас қайтганини,
Бизда бола қилдирар айтганини.
Майли, содиқ ўсса бас, юртига у
Бошларига кўтариб Ватанини...

Дабдабасиз даврада нур бўлади,
Куёв — тўра, келинчак — ҳур бўлади.
Қайда ялла янграса, келаверинг,
Ўзбегимнинг тўйлари зўр бўлади.

ҚАЙДА БОР

Ёмғир ёғар шитирлаб,
Нурми, ипак толалар.
Баҳор келса қиқирлаб,
Қирга чиқар лолалар.
Лолалар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайда бор?..

Кўкни булут ўрайди,
Ерни ёмғир аллалар.
Райҳон ҳидин тарайди,
Донга интиқ далалар.
Далалар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайда бор?..

Саман йўрға ер чизиб,
Тошда омоч сирғалар.
Оқар ойни оқизиб,
Жилдир-жилдир жилғалар.
Жилғалар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайда бор?..

Қалбга таскин изласанг,
Турғун чолни сўрагин.
«Тановар»ни тингласанг,
Сел бўлади юрагинг.
Наволар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайда бор?..

Кўринганни дуолар,
Қилар бизда момолар.
Ғанимга ҳам омонлик,
Тилар бизда момолар.
Момолар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайда бор?..

Бизнинг бўстон қайда бор,
Шоҳимардон қайда бор,
Сўлим Сурхон қайда бор?
Самарқанднон қайда бор-а,
Ўзбекистон қайда бор?!.

ШОИР

Ғариб деманг шоирни, ғариб,
Етти кўкка учиши мумкин.
Етти қават ерни ағдариб,
Сўзни — қиздек қучиши мумкин!..

Бутун эмас шоирнинг нони,
Шоирларнинг юраги бутун.
Қарзин узмай узилмас жони,
Ҳаққини унутиши мумкин.

Дардин тилга кўчирмас шоир,
Шоир дардин ютиши мумкин.
Ҳеч кимни зор куттирмас шоир,
Шоир юз йил кутиши мумкин.

Шоир агар суйса бировни,
Севилмаса — суяр севгисин.
Ёрга ўзи топиб куёвни,
Тўйда ўйин тушиши мумкин...

Ҳеч кимсага ўхшатмас шоир,
Бир севганин юракдан лекин.
Кўз ёшини кўрсатмас шоир —
Шоир фақат... «ичиши» мумкин!

ЎЗБЕК ҚИЗЛАРИ

Бу Момо Ҳаводан уларга одат:
Ушласа, гул ушлар қўлини фақат,
Куёвга чиқмаган ўзбек қизларин
Ўпса, фақат шамол ўпар юзларин.

Бу Момо Ҳаводан уларга одат:
Нозик белда қирқта кокили қават,
Силаса, ёмғирлар силайди фақат,
Кўрса, фақат осмон кўрар кўзларин
Куёвга чиқмаган ўзбек қизларин.

Жилмайса, нур ёғар гул ёноқлардан,
Сир яширар ҳатто қизғалдоқлардан.
Офтоб ботгандан сўнг хилват боғлардан,
Беҳуда изламанг сира изларин
Куёвга чиқмаган ўзбек қизларин.

Кўнгли дарёдай кенг, меҳри улуғвор,
Дугонаси Ҳаё, синфдоши Ор.
Айтинг, фариштадан нима фарқи бор,
Куёвга чиқмаган ўзбек қизларин?..

Бардоши олдида тоғ – оддий тупроқ,
Улар этагидан жаннат бир қадам.
Беайб Парвардигор, дегандек бироқ
Йўқ эмас кичкина камчилиги ҳам –

Севади,
Куяди,
Қилади алам,
Дорга осинг, аммо айтмас бировга.
Айтмай севишини севганига ҳам,
Тегиб кетаверар бошқа куёвга!

СИР

Шамолдек беқарор шоир севгиси,
Унинг бор давлати – савлати.
Соғинчдан ёқар-у райҳонлар иси,
Мени танлаганинг ғалати...

На бир ширин калом минг заҳматингга,
На бир саломингга алик олади.
Муҳаббатинг нима Муҳаммадингга?..
Қаламни қучоқлаб ухлаб қолади.

Қасри шуҳрат аро қон йиғлар юрак,
Кўксингда нимадир ғижжак чалади.
Унга шеър керакдир,
Сенга эр керак.
Кошки тушунса у валади...

У сўз кутар, уни сен кутиб ойлаб,
Бир умр йўл қараб кўзинг толади.
Севгилим, фариштам... тентагим, ё раб,
Бахтингни ярмини шеърим талади!..

Гуноҳинг не эди, эй мунглиғ дилбар,
Сени танлаганим ғалати...
Асл шоир асли уйланмай ўтар,
Уйланса ҳам, кўрмай хотин олади.

ДУНЁ

Менга боқиб миийнгида кулган дунё,
Мени тупроқ, ўзни осмон билган дунё.
Сени момом чўмилтирган ювиб-тараб,
Сени бобом тетапоя қилган дунё!..

Эй, ўтмишдан ўтган кунни сўрамаган,
Ўзбек борса ким қўлига қарамаган?
Ботирлари қул бўлишга ярамаган,
Сулувлари бўйнига осилган дунё!

Мозий маним боримни ёд этиб сийлар,
Дилин обод, руҳларин шод этиб сийлар.
Шоҳ Ғаззолий, шоҳ Табризий, шоҳ Румийлар...
Чориғини елкасига илган дунё.

Сен сиғинган ўша жондин ортиқ сенга -
Тожмаҳал ҳам бир бобомдан тортиқ сенга.
Кулма менга, иддаолар қилма менга
Тўққиз кунда Темур босиб олган дунё!

Юзларингни ёритган шу шарқ зиёси,
Дардларингни аритган шу шарқ зиёси.
Синонинг этагин ўпиб Оврупоси,
Амриқоси Берунийдан қолган дунё.

Менинг кўшким кўкда - унга етмайди қўл,
Менинг кўрким кўнгил, унга элтгай бир йўл.
Тирикман мен, кел, истасанг муридим бўл,
Сен исломдан имон дарсин ўргап, дунё!..

УЧ ЎҒИЛ ВА БИР ҚИЗ ҚИССАСИ

Мўмин чолнинг уч ўғил,
Ёлғиз қизи бор эди.
Тухфа эди тақдирдан,
Кампирдан ёдгор эди.

Қиз эртага эгаси
Олиб кетар кўчдай гап.
Юрт кезарди чол бу кун
Кенжага келин излаб.

Қариганда тўрт томон
Зир чопиш қийин экан.
Ўғлинг қайсар бўлса, гоҳ
Қиз топиш қийин экан.

Кампир тирик бўлганда
Камаярди заҳмати.
Тили ширин, гапга хўб
Чечан эди раҳматли...

Тўй – бир кунлик. Пул нима,
Азизмиди жонидан?
Мўмин озроқ қарз олди
Эски қадрдонидан.

Бека бўлди товусдай
Кенжа ўғил келлиғи.

Келин эмас, Худонинг
Берган олтин балиғи.

Бир кечанинг изоҳи –
Ярми қувонч, ярми ғам.
Эҳ, қанийди шу кунни
Кўрганида камшир ҳам!..

Ҳаёт ҳар уйнинига
Ўзи топар таърифин:
Оғзи ошга етганда
Бурни қонар ғарибнинг.

Тўй ўтдию тўшакка
Ётиб қолди Мўмин чол,
Жуда оғир хасратга
Ботиб қолди Мўмин чол.

Ажал остона узра
Турар экан сузилиб,
Ёлғиз қизи қисматин
Ўйларди у эзилиб...

Жон дегани омонат
Одам Ато ўғлига –
Мўмин ўлди. Тумонат
Эл йиғилди ҳовлига.

Марҳум қандай зот эди?..
Удумда бор бу савол.
Ҳалол эди, дедилар,
Ҳалол эди Мўмин чол.

Эл чайқалиб, елкага
Тобутни ортган они,
Озроққина қарзини
Эслатди қадрдони.

Муслимга омонатдан
Улуғ фарзи адо йўқ.
Халойиқ лол. Бу не ҳол,
Уч ўғилдан садо йўқ?!

Уч паҳлавон, уч нари-
Пайкарга қул эдилар.
Отамнинг бундай дўстин
Танимаймиз, дедилар...

Қиз-ку, эрта эгаси
Олиб кетар кўчдай гап.
Аммо бу кун даврага
Отилди у кон йиғлаб.

Айтинг, деди, бас қилсин
Акаларим арзини.
Бўй етган кун тўлайман
Мен отамнинг қарзини.

Раво топса у кимни,
Бош қўяман кўксига.
Қарз ўрнига қалиним
Тегсин отам дўстига!..

Халойиқ лол. Бу не хол,
Бу не савдо, ёронлар.
Отасидан олдинроқ
Ўлар бўлди ўғлонлар!..

Ривоятмас айтганим,
Ҳикмат бўлмас ёлғонда.
Бу воқеа рўй берди
Шу кунда, шу замонда.

Қарздан кечиб кетса хам,
Ота дўсти ҳайратда.
Уч ўғилни қишлоқдан
Ҳайдади халқ, албатта.

Қиз-чи, дерсиз, қиз хаёт,
Яшар ота маконда.
Чунки унга муносиб
Йигит йўқ бу жаҳонда!..

АЖАБ...

Чўпон бир қўзини қўйса йўқотиб,
Лол бўлманг, ўзини қўйса йўқотиб.
Хотинин уйғотиб, ўғлин уйғотиб,
Жониворин излаб қилар тонготар...

Деҳқон сигир сотиб қўйса йиғлайди,
Уялиб, хафталаб уйдан чиқмайди.
Тўнори кўнглига қил ҳам сиғмайди,
Гавҳар йўқотгандек қайғуга ботар.

Дунёнинг ишларин ўйлаб бош қотар:
Мудом тушунганлар кўкка тош отар.
Сотмайди юртини бирор отбоқар,
Сотса, зериккандан зиёли сотар!..

ОҚ ТУЛПОР

Оқ тулпорим бор эди,
Беклар унга зор эди.
Оғайнилар, от менга
Ҳам дўсту хам ёр эди.

Ёлин ўпсам, тиз чўкиб,
Кафтимдан сув ичарди.
Чуҳ десам, ер чангитиб,
Осмонларга учарди.

Ҳовлимизга бир оқшом
Қариндошлар тўлишди.
Тўй баҳона, отимдан
Айирмоқчи бўлишди.

Отам, йигитсан ўғлим,
Уйланмасанг ор, деди.
Қиз ярашар қучоққа
Отга нима бор, деди.

От олдидан бошланди
Чимилдиққа йўлакча.
Кечир ёрим, на қилай,
Отга меҳрим бўлакча.

Қолдим икки ўт аро –
Гўшангада дилдорим.

Келин келган кечадан
Аразлади тулпорим.

Борми биздай *ошиқлар*,
Баҳоримда куз йиғлар.
Қизни қучсам, от йиғлар,
Отни қучсам, қиз йиғлар.

Бир бор ўпсам хотинни,
Уч бор ўпдим *отимни*.
Жонни қийнаб яшадим,
Кимга айтай додимни.

Ёрдан кечдим отни деб,
Элга бўлдим эрмаклар.
Қайдан билсин от қадрин
От минмаган эркаклар.

КЎКЛАМОЙИМ

Озод Шарафуддиновга

Сочимда оқ, мен баҳордан ўтиндим:
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.
Қор қўйнида сени қўмсаб ўкиндим,
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Кўнглимга кўк бинафшалар сочилсин,
Кокилига толпопукдан соч илсин.
Бойчечакка борар йўллар очилсин,
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Фасл боши, ҳам охири ўзингсан,
Мажнунларнинг йўлдоши ҳам ўзингсан.
Лайлиларнинг сирдоши ҳам ўзингсан,
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Кел-да энди соғинтирмай одамни,
Сен йўғингда бир ғам босди елкамни,
Қорлар кураб қўмиб келдим отамни...
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Кўкинг билан кийинтирай даламни,
Оёқланг суюнтирай боламни.
Ўзинг олгин кўксимдаги аламни,
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Ғинам йўқдир кузда кетган оққушдан,
Ийманмасин қайта эшик қоқишдан.
Қумри билан бирга чиқдик биз қишдан,
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Жон устида асраб юрай кўкни мен,
Тўйиб-тўйиб кўзга сурай кўкни мен.
Яна сенга етаманми-йўқми мен,
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Дил яйрасин, дала-даштинг ясаниб,
Ялпизларинг сув бўйига ястаниб.
Икки мисра байт битай бир мақтаниб,
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

СУРАТ

Менинг кимлигимни,
Билмайди хеч ким.
Мен бир ғалатиман,
Мен алоҳида.
Кўзимнинг ёшини
Келади ичгим,
Тилимни чайнагим,
Келар гоҳида.

Ой менинг елкамга
Ўтириб олган,
Офтоб ғавғо солар
Юрган йўлимга.
Хаёл тушовидан
Чиқолмай қолган
Умримни топшириб
Қўйдим кўнглимга.

Энди тошни тепсам,
Ўпар изимни,
Ерга ағанасам –
Ер ҳам девона.
Бармоғин ўпгандим
Суйган қизимни,
Қўли ёпиб кетди
Гуррилаб, мана.

Ёнди,
Ёнаверди
Кокиллари, сўнг,
Чарсиллаб юраги
Ёнди беармон.
Ярми ёниб бўлган
Кўйлаги бир енг
Ишкнинг байроғига
Айланди алвон!..

Ва ўпдим байроқни
Мен ўша алвон,
Олов тан,
Олов жон,
Олов ҳис-ҳавас.
Қизил чўғ тўшалган
Чимилдиқ томон
Отдим мен ўзимни
Мисли ўтпараст.

Уйғонсам — кўрпам кул,
Йиғлар севгилим.
Мен сени йиғла деб
Қучган эдимми?
Айиқ босган гулдай
Эзилди кўнглим,
Ёввойи ўрдакка
Бердим севгимни!..

Ўрдак учди-кетди,
Мунғайиб қолдим.
Ҳайратим обкетди
Қанотида у.
Ким мени алдаса,
Худога солдим,
Майли, алданмасин,
Ҳаётида у.

Қолдим кулкўрпамда
Тўшагим – тупроқ.
Юмалаб ётаман
Илонлар билан.
Уларга ишондим
Бир ёрдан кўпроқ,
Илон чақар,
Аммо
Гапирмас ёлғон!..

Менинг кимлигимни
Билмайди ҳеч ким.
Мен бир ғалатиман,
Мен – алоҳида.
Кийиклар қонини
Келади ичгим,
Чаённи чайнагим
Келар гоҳида.

МУНДАРИЖА

Бағишлов 5
Хурсаной она 7
Кўнглимдаги ёр 9
Дўппи 10
«Меҳрим қаттиқ бўлди» 12
Зебижон 13
Руҳ тўтиси 15
«Байрамдир ҳар кунинг...» 16
Кокилинг 17
Жайрон 18
Туркман қиз 19
Ўзбек 20
Ялпиз 22
«Сенда тил йўқ» 23
«Кечагина қишлоқдаги...» 24
«Хўрсинасан билдирмай» 25
«Ой юзидан нур ёғди...» 26
«Кадим Ўзбекмомо куйи...» 27
Онаизор 28
Илёс 29
Турғунлик 31
Лаганбардорлар 32
«Ғирот минган Гўрўғли» 33
Ўзганлик ўзбеклар нидоси 34
Дарё 36
Навоий 38

Халқ бўл, элим 40
Самарқанд 41
Қиёмат 42
Оқибат 43
Бир қиз йиғлар 45
Менинг севгим 47
Содда Мухаммадман 49
Қизғалдоқ 50
Видо 51
Соқов 53
Амир Темур 55
Ватаним 57
Файзулло бобо 60
Юртим 62
Усмон Носир 63
«Тушимга киради Қодирий...» 64
Бир куни 65
Меҳр қолур 66
Онамдан хат 67
Насиҳат 69
Тушларимга кир... 70
«Қарамайди қайрилиб...» 72
Маҳаллийчилик 73
Илтижо 75
Иқрор 76
Қизил олма 78
Муҳаббатим 79
Белбоғ 80
Тўн ҳақида шеър 81
Ота 83
Ёқуб мерган 85
Армон 86
Ўтинч 88

Мактуб 90
Эрка кийик 92
Мадина 93
Ватан 95
Лолакизғалдоқ 97
Талабалар мадҳияси 102
Она тилим 103
Ўлан 105
Тилак 106
Чимилдиқ 107
Қишлоқда 108
Бир кеча 109
«Тузалмайди дардим менинг» 110
Эртак 111
Ўғил бўлсанг 112
Халқона 113
Қайда бор 114
Шоир 116
Ўзбек қизлари 117
Сир 119
Дунё 120
Уч ўғил ва бир қиз қиссаси 121
Ажаб 125
Оқ тулпор 126
Кўкламойим 128
Сурат 130

Адабий бадиий нашр

МУҲАММАД ЮСУФ

БЕВАФО КЎП ЭКАН...

Шеърлар

Муҳаррирлар: *Б. Акбаров, Н. Абдураҳмонова*
Рассом дизайнер *Ш. Қурбонов*
Техник муҳаррир *Л. Хижова*
Кичик муҳаррирлар: *Д. Холматова, Г. Ералиева*
Мусаҳҳиҳ *Ш. Ҳакимова*
Компьютерда саҳифаловчи *Ф. Тугушева*

Нашриёт лицензияси AI № 158, 14.08.2009.
2016 йил 8 апрелда босишга рухсат этилди.
Офсет қоғози. Бичими 70×90 1/32.
«Virtec Peterburg Uz» гарнитурасида офсет усулда босилди.
Шартли босма табоғи 4,97. Нашр табоғи 4,94.
Нусхаси 10000. Буюртма № 16-288.

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигининг
«O'zbekiston» нашриёт-матбаа ижодий уйи.
100011, Тошкент, Навоий кўчаси, 30.
e mail: uzbekistan@iptd uzbekistan.uz
www.iptd-uzbekistan.uz

84(5Ў)6

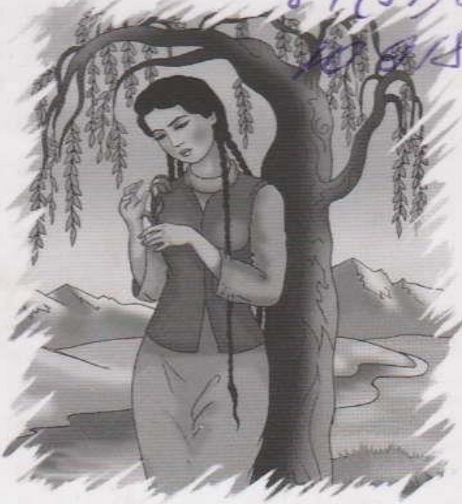

Муҳаммад ЮСУФ

7000-00

Бевафо кўп экан...

ISBN 978-9943-28-631-3

«O‘ZBEKISTON»